

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A szolgáltatók kommentekért való felelőssége

Szerző:

dr. Gurzó Mihály

Méhkerék, 2019. május 24.

I. Bevezetés

Az internet ma már olyan, mint a villany-, a víz-, a gáz- vagy a telefonszolgáltatás, azaz közmű. Az internet elterjedése jelentős változásokat hozott mind a média- és sajtószabályozás, mind pedig a személyiségi jogok védelmének gyakorlati kérdései kapcsán. *„Az internet vitathatatlanul napjaink leghatékonyabb eszköze a szólásszabadság biztosítására, melynek oka elsősorban annak demokratikus jellege, azaz, hogy bárki bármit közzétehet a világhálón és alacsony költségek mellett is közvetlen közlési lehetőséget biztosíthat a felhasználó számára.”*¹ A gyakorlatban azonban az interneten közzétett tartalmak bizonyos esetekben jogsértők, amiért annak szerzője felelősséggel tartozik.

A jogsértő tartalom szerzőjének felelősségre vonása az internet világában korántsem egyszerű és könnyű feladat, figyelembe véve, hogy az elkövető a világ bármely pontjáról elkövetheti a jogsértést, és mindezt leggyakrabban a névtelenség homályába burkolózva teszi meg, ami nagymértékben megakadályozza a felelősségre vonását. Az európai jogalkotók felismerve a probléma fontosságát, ezért a kilencvenes évek elejétől nagy hangsúlyt fektettek az információs társadalom szereplőinek, így különösen a tárhelyszolgáltatók felelőségének tisztázására.

Az internet a mai rohanó világban az első számú információforrássá vált, ami alapvetően megváltoztatta az embereknek a médiafogyasztási szokásait és az egymással való kommunikációk formáit. Az internet révén az elektronikus sajtó mellett olyan új jelenségek váltak a mindennapjaink részévé, mint például a fórumok, blogok, kommentek és web2. A komment nem más mint *“egy weboldalon - hírportálon, blogon, fórumon, vagy közösségi oldalon - az adott honlap tartalomszolgáltatója -a szerkesztőség, a blogger, a social média profil jogosultja- által közzétett tartalomhoz fűzött olvasói hozzászólás. A komment önmagában nem létezik, az formálisan mindig kapcsolódik az oldalon közzétett tartalomhoz. E sajátosság miatt merül fel a tartalomszolgáltató felelősége, hiszen az ő tevékenysége nélkül a komment sem létezne”*².

¹ Koltay András: A szólásszabadság alapvonalai. Budapest: Századvég Kiadó, 2009, 358.

² Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András: A személyiség és védelme az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja, Budapest, 2017. 214.o.

Az online tartalmakhoz fűzött felhasználói vélemények jellemzően névtelenül -csak nick név feltüntetésével- jelennek meg, azaz a felhasználó közvetlen azonosítására általában alkalmatlan módon. Ugyanakkor egyes tartalomszolgáltatóknál a bejegyzések alatti kommentek - a szolgáltatás szándéka szerint - kizárólag névvel, a valós személyazonosság megadásával tehetők közzé, ugyanakkor ezt könnyen ki lehet játszani, de ez a körülmény nem változtat azon a gyakorlaton, hogy a legtöbb felhasználó valós adatait adja meg az oldalon.

Az internetes kommunikáció folyamatában nemcsak azon szolgáltatások bírnak meghatározó jelentőséggel, amelyek tartalmat állítanak elő és amelyeket így hagyományosan a „média” gyűjtőfogalma alá szorítunk be, hanem azok is, amik a tartalmakat a közönséghez eljuttatják (internetes közvetítők, *intermediaries*). A harmadik személyek általi jogsértő tartalomért való felelősség vizsgálatát indokolatlan lenne kizárólag csak a médiaszolgáltatásokra korlátozni, miközben kiterjeszhető azokra a tartalomszolgáltatóknak minősülő szolgáltatásokra (blogok, weblapok) is, amelyek lehetőséget biztosítanak a kommentek közzétételére.

A mai internet világban azonban a tartalomszerkesztő és a tárhelyszolgáltató közti különbség, mely korábban jól elhatárolható volt, egyre inkább elmosódik az újabb és újabb szolgáltatások megjelenésével. A szervereiken csupán fizikai tárhelyet biztosító szolgáltatók mellett megjelentek az olyan web 2.0.-es oldalak, melyek ugyan szintén az internetfelhasználóknak biztosítanak felületet a tartalmak megosztására, azonban a keretet immár ők adják meg, mely már komoly hozzáadott értéket képvisel és, amely gyakran túlmutat az egyszerű technológiai szükségszerűségeken. Továbbá az elektronikus sajtóban is rendszeressé váltak az ún. „kommentek”, ahol a szerkesztő csupán egy olyan interaktív felületet biztosít az olvasók számára, mely felett semmilyen szerkesztői felügyeletet nem gyakorol. A gyakorlatban egyre sűrűben fordul elő az is, hogy a szerkesztő és tárhelyszolgáltató nem feltétlenül két elkülönült személyt jelent, hiszen valaki egyszerre lehet bizonyos tartalmak tekintetében szerkesztő, míg más tartalmak vonatkozásában csak egyszerű technikai szolgáltató.

Jogalkalmazóként a mindennapi munkám során szembesülök azzal a kérdéssel, hogy mennyiben tekinthető egy honlap tartalomszolgáltatója szerkesztőnek a kommentek vonatkozásában, illetve milyen esetben tehető felelőssé a felhasználói által írt jogsértő véleményekért. Jelen tanulmányommal a fent megjelölt probléma megválaszolására törekszem.

Tanulmányomban a tárhelyszolgáltatóknak a kommentekért való felelősségét vizsgálom, viszont nem térek ki benne a kommentelők büntetőjogi és polgári jogi felelősségére.

Tanulmányomban bemutatom a tárhelyszolgáltatók felelősségének szabályozását európai szinten, valamint ennek adaptációját a magyar jogrendbe.

II. Az internetről általában

II.1. Az internet fogalma

Az egyik legfontosabb fogalmi meghatározás szerint „*az internet olyan számítógépek és kisebb hálózatok redundánsan összekapcsolt (vagyis a minimálisan szükségesnél sokkal több összeköttetést tartalmazó) rendszere, amelyek hajlandók bizonyos információt megosztani a többiekkel az Internet protokoll, mint lingua franca, „mindenki által ismert nyelv” segítségével*”³.

„*Az internet egy alapvető kisméretű, tudományos célú kutatási hálózatból vált azzá a globális kommunikációs platformmá, amely napjainkban alapvetően határozza meg a kereskedelmet, a szociális szolgáltatásokat, az oktatást*”⁴, és természetesen mindennapi kapcsolataink rendszereit.

II.2. Az internet története

Az internet is, mint megannyi technikai eszköz, a háborúnak, illetve a katonai fejlesztésnek köszönhető. Az 1960-as években tetőzött a hidegháború az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között. Az amerikai védelmi minisztérium egy olyan hálózati rendszert szeretett volna kiépíteni, amely túlél egy atomtámadást. A feladatot kiadták a kutatási részlegnek, ez volt az ARPA (Advanced Research Projects Agency). Az ARPA a hálózat védelmét két fő dologban látta. Az első az volt, hogy a hálózatnak ne legyen központja, a hálózat minden csomópontja több másik (legalább kettő) hálózati csomóponttal legyen összeköttetésben. „*Az ARPA hálózat (ARPANET) eleinte négy amerikai egyetem kutatási hálózataként működött, melyhez később több más oktatási intézmény is csatlakozott*”⁵. 1972-ben bevezették a TCP/IP protokollt, amelyben a különféle adatok (kép, videó, hang stb.) csomagkapcsolt technológiával kerülnek továbbításra, mely szerint a küldő számítógép az adatokat kis csomagokra bontja, és azokat külön-külön megcímezve elküldi a célzott gépnek. Ez a hálózat még egy szigorúan ellenőrzött katonai projekt volt.

³ Christian Crunlish: Internet a rohanó embereknek. Idézi VEREBICS János: Lex Informatica, <http://goo.gl/jkCmTa>.

⁴ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalmak szabályozása. In: Koltay András - Nyakas Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog. Budapest, 2015. 637.o.

⁵ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalmak szabályozása. In: Koltay András - Nyakas Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog. Budapest, 2015. 636.o.

1983-ban MILNET néven leválasztották a katonai részt és létrejött az internet, majd 1989-ben „Tim Berners-Lee megalkotta azt a programozási nyelvet (HTML) aminek köszönhetően megszületett a World Wide Web”⁶, ami elősegítette az informatikai ismeretekkel nem rendelkezőknek az internet használatát.

II.3. Az internet működési alapelve

A tárhelyszolgáltatóknak a kommentekért való felelősségének vizsgálata során elengedhetetlen az internet működési alapelveinek az ismerete.

Az internet működésének egyik alapvető alapelve az úgynevezett *best-effort elv*, amelynek értelmében nincs arra garancia, hogy az elküldött adat valóban célba is ér. Ez annyit jelent, hogy a megnövekedett adatforgalom miatt a hálózat túlterhelté válik és nem tudja továbbítani az elküldött adatokat, amik így el is veszhetnek.

Az internet másik fontos alapelve a *hálózatsemlegesség* elve. A hálózatsemlegesség annyit jelent, hogy a hálózaton keresztül haladó forgalom forrástól és tartalomtól függetlenül, diszkriminációmentesen kerül továbbításra, valamint a végpontokhoz a felhasználók korlátozás nélkül csatlakozhatnak, alkalmazásokat fejleszthetnek és szolgáltatásokat nyújthatnak.

Következő alapelv a *decentralizált hálózat* elve, ami annyit takar, hogy az internetnek nincs központi eleme. Minden internet-csatlakozással bíró számítógép elérhető minden internetező számára.

A fenti elvekből következik az, hogy az internet nem áll egy meghatározott létező kontroll alatt. Az internetet alkotó önálló, különböző fizikai hálózatok tulajdonosai elkülönült személyek, szervezetek. Az internettel kapcsolatban nem értelmezhetők a joghatóság alapját jelentő

⁶ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalmak szabályozása. In: Koltay András - Nyakas Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog. Budapest, 2015. 637.o.

országhatárok. Az internet „egy a 'valódi' világtól elkülönült, úgynevezett kiberteret alkot, melyre a klasszikus nemzetállami szuverenitásra épülő jog nehezen alkalmazható”⁷.

II.4. Az internet jelentősége

Az internet egy olyan globális kommunikációs platform, amely meghatározza a kereskedelmet, a szociális szolgáltatásokat, az oktatást, pénzügyi szolgáltatást és a mindennapi társadalmi életünket. Az Európai Bizottság közleménye szerint „az internet olyan kritikus erőforrás, amelynek egy súlyosabb üzemzavara akár katasztrófális hatást is gyakorolhat a társadalomra és a gazdaságra.”⁸. A mai világban már annyira függünk az internettől, hogy egy komolyabb üzemzavar jelentősen akadályozná a hozzáférésünket több kulcsfontosságú szolgáltatáshoz, ami lehetetlené tenné a mindennapi életünket és ügyvitelünket.

Az internetnek jelentős hatása van a demokratikus közvélemény formálásában is, ami a nemzetközi és a magyar híradások alapján a 2016-os amerikai elnökválasztásban, illetve az azt megelőző kampány során minden eddiginél jobban megnyilvánult. Az elnökválasztás során a demokratikus közvéleményt úgy formálták az interneten, hogy külföldi államok különböző elsősorban informatikai támadásokkal és média eszközökkel befolyásolták a választások eredményét. Az amerikai közvélemény szerint az orosz kormányzat közvetve, információs műveletekkel és az ehhez információt szolgáltató kiberkémkedéssel próbálta befolyásolni az amerikai elnökválasztás eredményét. A 2016-os amerikai elnökválasztás, illetve az azt megelőző kampány során tapasztalt egyre inkább hangsúlyosabbá váló informatikai támadások, e-mail fiókok feltörése, a megszerzett levelek célzott nyilvánosságra hozása, vagy a közösségi médiumokban tömegével megjelenő álhírek világosan rávilágítanak arra a tényre, hogy az internet nagymértékben képes befolyásolni a közvéleményt. A politikai viszonyok formálása az interneten keresztül hatalmas lehetőséget rejt magában.

⁷ Michiel Brand: The Internet and Law- An Article Examining the Problems and Questions Concerning the Regulation of Cyberspace. Tilburg Foreign Law Review, 2001/3. 261.

⁸ A Bizottság közleménye (2009. június 18.) az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: Az internet szabályozása következő lépések, COM (2009) 277 végleges, 1.

III. Az elektronikus kereskedelemről szóló 2000/31/EK irányelv

Az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 10. Cikke szerint *„Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információ, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beleavatkozhatson (...)”*⁹.

Az Európai Unió vezető szervei felismerték azt a tényt, hogy az internetnek jelentős szerepe van a szólás-szabadság biztosításában. Az Európa Tanács Miniszteri Tanácsa szerint *„a szólás szabadságának ugyanolyan védelemben kell részesülnie a világhálón, mint a tradicionálisabb nyomtatott sajtóban és médiában”*¹⁰. Tekintettel arra, hogy a tárhely szolgáltatók lehetővé teszik az információk gyors és hatékony áramlását ezért szükséges a részükre is biztosítani az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 10. Cikkében biztosított garanciákat. Az Emberi Jogok Európai Bírósága több ítéletben is kifejtette, hogy *„a közvetítő szolgáltatók közvetlenül segítik elő a szólásszabadság biztosítását, melynél fogva őket is megilletik az Egyezményben biztosított garanciák”*.¹¹

Az Európai Parlament és a Tanács 2000. június 8-án fogadta el az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi kérdéseiről rendelkező 2000/31/EK irányelvét (továbbiakban: „e-kereskedelem irányelv”), amely szabályozza az információs társadalommal összefüggő szolgáltatási tevékenység megkezdésével és folytatásával kapcsolatos követelményeket a belső piacon.

Az e-kereskedelem irányelv szabályozza az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtók között közvetítőként eljáró, tehát a tárhely és az ún. „cache” szolgáltatók felelősségét. Az e-kereskedelem irányelv 14. Cikk (1) bekezdése előírja, hogy *„ha az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásról van szó, amely a tartalom feletti szerkesztői befolyással bíró fél*

⁹ Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 10. Cikk.

¹⁰ Miniszteri Tanács nyilatkozata 2005. május 13-án a miniszteri küldöttek 926. ülésén: Az emberi jogok és jogállam az információs társadalomban.

¹¹ Európai Emberi Jogí Bíróság, Autronic AG vs Svájc, 1990. május 22., 47.§, és Kurshid Mustafa és Tarzibachi vs. Svédország, 2008. december 16., 32.§

által küldött információ tárolásából áll, a tagállamoknak biztosítania kell, hogy a szolgáltatót ne terhelje felelősség a szolgáltatás igénybe vevőének kérésére tárolt információért, azzal a feltétellel, hogy:

a) a szolgáltatónak nincsen tényleges tudomása jogellenes tevékenységről vagy információról, és - ami a kárigényeket illeti - nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre vagy információra utalnának; vagy

b) a szolgáltató, amint ilyenről tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről”¹². A fenti kivételek azonban nem alkalmazhatók, amennyiben a szolgáltatás igénybe vevője a szolgáltató irányítása alatt vagy ellenőrzése mellett jár el. Ezen felelősség alóli mentességek csak azokra az esetekre vonatkoznak, amelyekben az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó tevékenysége olyan hírközlő hálózat működtetésének és az ahhoz való hozzáférés biztosításának technikai folyamatára korlátozódik, amely hálózaton keresztül harmadik személyek által rendelkezésre bocsátott adatokat továbbítanak és ideiglenesen tárolnak, a továbbítás hatékonyabbá tételének céljával. Ez a tevékenység tehát pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű, ami azt is jelenti, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtónak nincs tudomása a továbbított, illetve tárolt adatról, valamint nem is kezeli azokat.

Az e-kereskedelem irányelv 15. Cikk (1) bekezdése alapján „a tagállamok nem állapítanak meg a szolgáltatókat terhelő olyan általános kötelezettséget, amely szerint a 12., 13. és 14. cikk hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtása során az általuk továbbított vagy tárolt információkat nyomon kellene követniük, sem olyan általános kötelezettséget, amely szerint jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket kellene kivizsgálniuk”¹³. Az előbb hivatkozott jogszabályi rendelkezés értelmében, a tagállamok nem állapíthatnak meg tárhelyszolgáltatókat terhelő olyan általános kötelezettséget, mely szerint az általuk tárolt információkat nyomon kellene követniük, sem olyan általános kötelezettséget, amely szerint jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket kellene kivizsgálniuk.

12 2000/31/EK irányelv 14.Cikk (1) bekezdés

13 2000/31/EK irányelv 15.Cikk (1) bekezdés

Az e-kereskedelem irányelv 15. Cikk (2) bekezdése szerint „a tagállamok az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtói számára megállapíthatnak olyan kötelezettségeket, amelyek szerint azonnal tájékoztatniuk kell az illetékes közigazgatási hatóságokat a szolgáltatásuk igénybe vevői által folytatott, jogellenesnek vélt tevékenységekről vagy nyújtott információkról, illetve olyan kötelezettségeket, amelyek szerint az illetékes hatóságokkal, azok kérésére, közölniük kell azokat az adatokat, amelyek lehetővé teszik szolgáltatásuk olyan igénybe vevőinek azonosítását, akikkel, illetve amelyekkel adattárolási megállapodásaik vannak”¹⁴. A 15. Cikk második bekezdése hozzáfűzi azt, hogy ez nem érinti a tagállamok azon jogát, mely alapján megállapíthatnak a szolgáltatók terhére olyan kötelezettséget, mely szerint azonnal tájékoztatniuk kell az illetékes közigazgatási hatóságokat a szolgáltatásuk igénybe vevői által folytatott, jogellenesnek vélt tevékenységről vagy nyújtott információkról, illetve olyan kötelezettségeket, amelyek szerint az illetékes hatóságokkal, azok kérésére, közölniük kell azokat az adatokat, amelyek lehetővé teszik szolgáltatásuk olyan igénybe vevőinek azonosítását, akikkel, illetve amelyekkel adattárolási megállapodásaik vannak.

Az e-kereskedelmi irányelv megalkotásakor az volt az egyik fő cél, hogy mentesítsék a szolgáltatót az általános felelősség alól, és bevezessék az ún. értesítési-levételi azaz notice and takedown eljárást. Tekintettel arra, hogy a szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa közvetített tartalmat, ezért nem felelős azért a tartalomért, melynek közzétételét nem ő kezdeményezte, és amelyről nem volt, illetve nem is kellett, hogy legyen tudomása. Ha azonban bármilyen módon tudomást szerezne a jogellenességről, akkor köteles a tartalmat eltávolítani, vagy hozzáférhetetlenné tenni.

A szolgáltatónak nincs könnyű dolga, hiszen az irányelv nem nyújt számára mentességet a szerződésszegés vádjá alól, amennyiben utóbb bebizonyosodna, hogy az eltávolított információ nem is volt jogellenes. Hogyha viszont nem távolítja el azt a tartalmat, amellyel szemben a jogellenesség gyanúja felmerült, akkor magáért a tartalom közzétételéért lesz felelős, ami adott esetben akár büntetőjogi felelősség is lehet.

Az Európai Unió valamennyi tagállamait az e-kereskedelmi irányelv tekintetében adaptációs kötelezettség terheli.

IV. Az e-kereskedelem irányelv adaptációja és érvényesülése a magyar jogrendben

IV.1. Az e-kereskedelem irányelv adaptációja a magyar jogrendbe

Magyarország az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett, a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás 67-69. Cikkeiben rögzített általános jogközelítési kötelezettsége alapján köteles biztosítani jogszabályainak összeegyeztethetőségét az e-kereskedelem irányelvvél.

Az e-kereskedelem irányelv egyes rendelkezéseinek - nevezetesen az elektronikus úton létrejött szerződések elismerésére vonatkozó szabályoknak (9. Cikk) - érvényesülését egyrészt -az e-kereskedelem irányelv adaptációja idején hatályban lévő- Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 205.§-ának (1), valamint 216.§-ának (1) bekezdései (a ráutaló magatartás általános, nem korlátozott fogalma), másrészt -az e-kereskedelem irányelv adaptációja idején hatályban lévő- az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény előírásai biztosították. Az e-kereskedelem irányelv 17. Cikke 1. és 2. bekezdésében foglalt követelmények teljesülését előmozdították -az e-kereskedelem irányelv adaptációja idején hatályban volt- a választott bírásokról szóló 1994. évi LXXI. törvény rendelkezései, valamint a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény békéltető testületre vonatkozó előírásai. Az e-kereskedelem irányelv azonban ezen túlmenően számos követelményt támaszt a szolgáltatókkal szemben az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások igénybe vevőinek védelme érdekében.

Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (továbbiakban: Ekertv.) célja az e-kereskedelem irányelv 1. Cikkével összhangban az elektronikus kommunikációs eszközök útján létrejött magánjogi jogviszonyok alapvető szabályainak meghatározása, illetve az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokhoz kapcsolódó jogi feltételek megteremtése, annak

alapulvételével, hogy ezt a kérdést - bár különböző aspektusból - már számos hatályos jogszabály érintőlegesen szabályozza. Az Ekertv. az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások jellegzetességeit figyelembe véve speciális szabályozást kíván megvalósítani.

Az interneten közzétett tartalmak alapján megkülönböztetünk a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (továbbiakban: „Smtv.”) hatálya alá tartozó médiaszolgáltatásokat, illetve a médiatartalomnak nem minősülő egyéb tartalmakat, amelyekhez az azonos technikai jellemzőknek köszönhetően egyaránt adott a kommentelés lehetősége.

IV.2. A szolgáltató és a közvetítő szolgáltató

Az online környezetben, mind a sajtótermék kiadója, mind a weblapok üzemeltetője az Ekertv. szerint meghatározott információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatónak minősül.

Az Ekertv. az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokon belül megkülönbözteti a tartalomszolgáltatót (szolgáltatót) és a közvetítő szolgáltatót. A két típusú szolgáltatás közötti lényeges különbséget az Ekertv. szabályozza. Az Ekertv. meg is adja a szolgáltató és a közvetítő szolgáltató fogalmát.

Az Ekertv. 2.§ k.) pontja alapján *„szolgáltató: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet”*¹⁵.

Az Ekertv. 2.§ l.) pontja szerint a *„közvetítő szolgáltató: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amely*

la) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás);

lb) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja (gyorsítótárolás);

lc) az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás);

ld) információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára (keresőszolgáltatás)”¹⁶

IV.3. Tartalom szolgáltató és a közvetítő szolgáltató jogszabályon alapuló felelőssége

Az Ekertv. továbbá meghatározza a szolgáltató és a közvetítő szolgáltató felelősségének eseteit is. Az Ekertv. 7. § (1) bekezdése alapján *„a szolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információért”¹⁷.*

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint *„a közvetítő szolgáltató a más által rendelkezésre bocsátott, a közvetítő szolgáltató által nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információért - a 8-11. §-okban meghatározott feltételek fennállása esetén - nem felel”¹⁸.* Az Ekertv. 7.§ (3) bekezdése kimondja azt, hogy *„a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak”¹⁹.*

A fenti jogszabály rendelkezések alapján a *tartalomszolgáltató* (szolgáltató) maga állít elő és tesz közzé saját tartalmat, ezért felelőssége kiterjed az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információval okozott jogsérelemért, illetve kárért. A szolgáltató tehát maga bocsátja a rendelkezésre, teszi hozzáférhetővé a tartalmat. Ezzel szemben a *közvetítő szolgáltató*

16 Ekertv. 2.§ l.) pont

17 Ekertv. 7.§ (1) bekezdés

18 Ekertv. 7.§ (2) bekezdés

19 Ekertv. 7.§ (3) bekezdés

az, aki a más által közzétett információ elérését biztosítja. A törvény a vonatkozó uniós e-kereskedelem irányelvnek megfelelően négy típusú közvetítő szolgáltatót különböztet meg:

I) az egyszerű adatátvitelt és hozzáférést biztosító szolgáltatót,

II) gyorsító tárat biztosító szolgáltatót,

III) tárhelyszolgáltatást nyújtó szolgáltatót,

IV) keresőszolgáltatást nyújtó szolgáltatót.

A közvetítő szolgáltató szolgáltatásának lényege, hogy ő maga nem avatkozik bele a tartalom előállításába, azon nem változtat, nem módosítja azt. Éppen ezért az Ekertv. kimondja, hogy a közvetítő szolgáltató a más által rendelkezésre bocsátott, a közvetítő szolgáltató által nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információért - az Ekertv. 8-11. §-okban meghatározott feltételek fennállása esetén - nem felel, valamint azt, hogy a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, illetve olyan tényeket vagy körülményeket sem köteles keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak.

A tartalomszolgáltató és közvetítő szolgáltató elhatárolásában segítséget nyújtanak a Bírósági Döntések Tárába (továbbiakban: BDT) közzétett bírósági határozatok is, amely az öt ítéletábra határozatainak, valamint a legfontosabb törvényszéki döntéseknek a gyűjteménye. A BDT2008.1777. alapján *„az internetes tartalomszolgáltató maga állítja elő és teszi közzé az információt, ezért felelőssége közvetlen, míg a közvetítő szolgáltató a tartalom előállításába nem avatkozik bele, ezért felelőssége korlátozott. Zeneszöveg tekintetében tárhely-szolgáltatást, valamint a keresőszolgáltatást végző közvetítő szolgáltatónak minősül, és nem felel a jogszabályba ütköző tartalmú információval harmadik személynek okozott jogsérelemért, ha a tárolt információval*

kapcsolatos jogellenes magatartásról való tudomásszerzés után haladéktalanul intézkedik annak eltávolításáról”²⁰.

IV.4. Az egyszerű adatátvitelű és hozzáférést biztosító közvetítő szolgáltató felelősség aluli mentesülése

Az Ekertv. 2.§ 1) pont la) alpontja szerinti közvetítő szolgáltatónak „az a közvetítő szolgáltató tekinthető, aki az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtása során az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás)”²¹. Továbbá az Ekertv. 2.§ 1) pont m) alpontja szerinti alkalmazásszolgáltatónak „az a természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezet tekinthető, aki, vagy amely elektronikus hírközlő hálózat felhasználásával valamilyen szoftverhez vagy hardverhez való hozzáférést, szoftveres alkalmazást, valamint kapcsolódó szolgáltatásokat biztosít specifikus szoftveren vagy webes felületen több felhasználó számára, időben korlátozott vagy korlátlan módon, havi- vagy használat alapú ellenszolgáltatás fejében vagy ingyenes formában”²².

Az Ekertv. 8. § (1) bekezdése szerint „a 2. § l) pont la) alpontjában, valamint m) pontjában meghatározott közvetítő szolgáltató akkor nem felel a továbbított információért, ha

- a) nem a szolgáltató kezdeményezi az információ továbbítását;
- b) nem a szolgáltató választja meg a továbbítás címzettjét, és
- c) a továbbított információt nem a szolgáltató választja ki, illetve azt nem változtatja meg”²³. Az Ekertv. 8. § (2) bekezdése alapján „az információtovábbítás és a hozzáférés (1) bekezdés szerinti lehetővé tétele magában foglalja a továbbított információ közbenső és átmeneti jellegű automatikus tárolását is, amennyiben ez kizárólag az információtovábbítás lebonyolítására szolgál és az információt nem tárolják hosszabb ideig, mint az a továbbításhoz szükséges”²⁴.

20 BDT2008/1777.

21 Ekertv. 2.§ 1) pont la) alpont

22 Ekertv. 2.§ 1) pont m) alpont

23 Ekertv. 8.§ (1) bekezdés

24 Ekertv. 8.§ (14) bekezdés

A törvény egyszerű adatátvitelnek minősíti a felhasználó által meghatározott információ távközlési hálózaton való továbbítását vagy a távközlési hálózathoz való hozzáférés biztosítását. Ez a tevékenység automatikus és passzív, technikai jellegű közreműködés az információ továbbításában. Ennek megfelelően a szolgáltató akkor mentesül a felelősség alól, ha nem ő kezdeményezi a továbbítást, nem ő határozza meg az információ címzettjét, továbbá nem befolyásolja a továbbított információ tartalmát, és nem módosítja azt. Ez utóbbi követelmény nem foglalja magában a továbbításhoz szükséges, technikai természetű változtatásokat, amelyek nem érintik az információ integritását. A 8.§ (2) bekezdése az elektronikus adatátviteli megoldások jellegzetességei miatt rendelkezik arról, hogy az egyszerű adatátvitel magában foglalja az információnak a továbbításhoz szükséges, átmeneti és automatikus tárolását is. Az ilyen jellegű tárolás rendkívül rövid időre történik, és elengedhetetlen az adatok továbbítása érdekében.

IV. 5. A gyorsítótárat biztosító közvetítő szolgáltató felelősség aluli mentesülése

Az Ekertv. 2.§ 1) pont la) alpontja szerinti közvetítő szolgáltatónak „*az a közvetítő szolgáltató tekinthető, aki az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja (gyorsítótárolás)*”²⁵.

Az Ekertv. 9. § szerint a „2. § lb) pontjában meghatározott közvetítő szolgáltató akkor nem felel az információ közbenső és átmeneti jellegű automatikus tárolásával okozott kárért, ha

- a) a szolgáltató nem változtatja meg az információt;*
- b) a tárolt információhoz való hozzáférés megfelel az információ hozzáférésevel kapcsolatban támasztott feltételeknek;*
- c) a közbenső tárolóban az információ frissítése megfelel a széleskörűen elismert és alkalmazott információfrissítési gyakorlatnak;*
- d) a közbenső tárolás nem zavarja meg az információ felhasználásával kapcsolatos adatok kinyerésére szolgáló, széleskörűen elismert és alkalmazott technológia jogszerű használatát; és*

e) a szolgáltató haladéktalanul eltávolítja az általa tárolt információt vagy nem biztosítja az ahhoz való hozzáférést, amint tudomást szerzett arról, hogy az információt az adatátvitel eredeti kiindulási pontján a hálózatról eltávolították, vagy az ahhoz való hozzáférés biztosítását megszüntették, illetve, hogy a bíróság vagy más hatóság az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását elrendelte”²⁶.

Az információtovábbítás sebességének növelése érdekében széles körben alkalmazott automatikus eljárás az ún. gyorsító tárolás („caching”). Ennek segítségével a felhasználók által gyakran lekérdezett információról „másolatot” helyeznek el átmeneti jelleggel a gazdaszámítógéptől eltérő helyen, az ún. cache-serveren, amely rendszeresen frissítésre kerül. Az eljárás alkalmazása során a felhasználók lekéréseit a rendszer átirányítja a leggyorsabban elérhető cache-serverre, így hatékonyabbá és gyorsabbá téve az adatátvitelt. Hasonló célt szolgál a „mirroring” elnevezésű eljárás is. A fenti eljárások tehát magukba foglalják az információ időben korlátozott tárolását. Ez a tevékenység ugyanakkor - az egyszerű adatátvitelhez hasonlóan - kizárólag technikai, automatikus és passzív jellegű, amelynek során a szolgáltatónak rendszerint nincs tudomása a tárolt információ tartalmáról. Ennek megfelelően az Ekertv. 9. §-ának a) pontja a szolgáltató felelősség alóli mentesüléséhez megkívánja, hogy a szolgáltató ne változtassa meg a tárolt információt. E követelmény alatt - hasonlóan az Ekertv. 8. §-ban foglalt szabályhoz - csak az információ integritását érintő változtatások értendők. Az Ekertv. 9. §-ának b) pontja megköveteli továbbá a szolgáltatótól, hogy tiszteletben tartsa a felhasználó rendelkezését a tárolt információhoz való hozzáférés feltételeiről. Az Ekertv. 9. § c) pontjában meghatározott, a távközlési ágazatban széles körben elfogadott és alkalmazott előírásoknak megfelelő frissítés követelménye biztosítani kívánja, hogy a cache-serveren elhelyezett információ lehetőleg megfeleljen a gazdaszámítógépen tároltnak. Az Ekertv. 9. § d) pontjában meghatározott feltétel célja, hogy a gyorsító tárolás ne befolyásolja a széles körben alkalmazott és a jogszabályoknak megfelelő adatgyűjtési technológiák alkalmazását, például az információt nyújtó felhasználó által a lehívások számának megállapítására alkalmazott megoldásokat. Az Ekertv. 9. § e) pontja a felelősség alóli mentesülés feltételül szabja, hogy a szolgáltató haladéktalanul távolítsa el az általa tárolt információt vagy tiltsa le az ahhoz való hozzáférést, amint értesült arról, hogy az információt az adatátvitel eredeti kiindulási pontján a hálózatról eltávolították vagy az ahhoz való hozzáférést megtiltották, illetve a bíróság vagy más

hatóság az eltávolítást vagy megtiltást elrendelte. E rendelkezés célja, hogy megelőzze a jogellenes információhoz való hozzáférés megakadályozását célzó intézkedések megkerülését a gyorsító tárolás alkalmazásával.

A BDT2017.3644 számú döntésben a bíróság kifejti, hogy *„egy fájlcsereelő rendszerben történő hozzáférhetővé tétel a szerzői jog fogalmi rendszerében megvalósítja a felhasználást, így a szerzői (szomszédos) jog jogosultjának hozzájárulása hiányában a jogsértő magatartást. A jogsértést a megosztást ténylegesen végző ügyfelek követik el, azonban az internetszolgáltató (közvetítő) ebben közreműködőnek minősül. A közvetítő szolgáltató a megosztást ténylegesen végző ügyfél személyes adatainak kiadására kivételesen akkor kötelezhető, ha az a szerzői jog jogosultja jogos érdekeinek érvényesítése céljából szükséges, és ezen érdek érvényesítése a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával arányban áll (szükségességi és arányossági teszt)”*²⁷.

IV. 6. A tárhelyszolgáltatást biztosító közvetítő szolgáltató felelősség aluli mentesülése

Az Ekertv. 2.§ 1) pont lc) alpontja szerinti *„közvetítő szolgáltatónak az a közvetítő szolgáltató tekinthető, aki az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás)”*²⁸.

Az Ekertv. 10. § alapján *„a 2. § lc) pontjában meghatározott közvetítő szolgáltató akkor nem felel az igénybe vevő által biztosított információért, ha*

a) nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti;

*b) * amint az a) pontban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja”*²⁹.

A gazdaszámítógépet biztosító szolgáltató („host”) meghatározott méretű digitális tárhelyet bocsát a felhasználó rendelkezésére, amelyen a felhasználó a maga által megválasztott információt helyezheti el, és teheti hozzáférhetővé a nyilvánosság számára. A hostnak rendszerint nincsen

27 BDT2017.3644
28 Ekertv. 2.§ l) pont lc) alpont
29 Ekertv. 10.§

tudomása a gazdaszámítógépen elhelyezett információ tartalmáról, szolgáltatása passzív jellegű. Tekintettel azonban arra, hogy az információ közvetlenül az általa üzemeltetett gazdaszámítógépen kerül elhelyezésre - tehát közvetlenül tehet intézkedést a jogellenes tartalmú információ eltávolítására, illetve az ahhoz való hozzáférés letiltására - a törvény csak akkor mentesíti a felelősség alól, ha a jogellenes cselekményről vagy információról nem értesült, továbbá akkor, ha az értesülést követően haladéktalanul intézkedik az ilyen tartalmú információhoz való hozzáférés megakadályozása érdekében.

A fenti szabályok a bíróság előtti eljárásokban is érvényesülnek, mert a BDT2013.2904 kimondja, hogy *„az interneten hozzáférhető honlap fenntartója (közvetítő szolgáltató) akkor tartozik polgári jogi felelősséggel a honlapra mások által feltöltött ún. kommentek jóhírnevet sértő tartalmáért, ha a tudomásszerzést követően haladéktalanul nem intézkedik a jogsértő tartalom eltávolítása iránt. Amennyiben a sérelmezett kifejezésnek nincs konszenzuális jelentéstartalma a használó közösségen belül, és az azt tartalmazó szöveg egésze sem utal a többféle jelentés közül egy pontosan meghatározható jelentéstartalomra, nem alapozza meg a jóhírnév sérelmét”*³⁰.

IV. 7. A keresőszolgáltatást biztosító közvetítő szolgáltató felelősség aluli mentesülése

Az Ekertv. 2.§ 1) pont ld) alpontja szerinti közvetítő szolgáltatónak *„az a közvetítő szolgáltató tekinthető, aki az információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára (keresőszolgáltatás)”*³¹.

Az Ekertv. 11. § alapján *„a 2. § ld) pontjában meghatározott közvetítő szolgáltató akkor nem felel az információ 2. § ld) pontja szerinti hozzáférhetővé tételével okozott kárért, ha*

a) nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti;

*b) * amint az a) pontban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az elérési információ eltávolításáról vagy a hozzáférés megtiltásáról”*³².

30 BDT2013.2904

31 Ekertv. 2.§ 1) pont ld) alpont

Az Ekertv. 11. §-ában meghatározott rendelkezés a keresőszolgáltatást nyújtó szolgáltatók tekintetében állapítja meg a felelősség alóli mentesülés feltételeit. E szolgáltatók felelősségének megállapítását indokolja, hogy - bár az Ekertv. 8-10. §-aiban említett szolgáltatóktól eltérő módon - szintén jelentős szerepük van az interneten fellelhető tartalom közvetítésében. A legismertebbek ezek közül az ún. keresőprogramok („search engine”), amelyek meghatározott címszó alapján, matematikai algoritmusok felhasználásával adnak útmutatást az igénybe vevő számára. Léteznek azonban elektronikus tartalomjegyzékek, amelyek hasonló célokat szolgálnak (pl. az ún. „portálok”). A törvény a felelősség alól való mentesülést a keresőszolgáltatások nyújtója esetében az e-kereskedelem irányelv által a gazdaszámítógépet biztosító szolgáltató tekintetében megállapított mentesülési feltételekhez hasonlóan szabályozza, figyelembe véve, hogy a szolgáltató a közvetített információt nem tudja befolyásolni, különösen igaz ez az algoritmusok alapján működő keresőprogramokra. Ennek megfelelően a törvény a felelősség alóli mentesülés feltételéül szabja, hogy a szolgáltatónak ne legyen tudomása a jogellenes cselekményről vagy információról, illetve haladéktalanul tegye meg az ilyen információhoz való hozzáférés megakadályozásához szükséges intézkedéseket.

IV. 8. A tárhelyszolgáltatást és a keresőszolgáltatás biztosító közvetítő szolgáltatóknak a felelősség alóli mentesülés kijátszásának megakadályozása

Az Ekertv. 12. § alapján „10-11. §-ok rendelkezései alapján a szolgáltató nem mentesül a felelősség alól, ha az igénybe vevő a szolgáltató megbízásából vagy utasításai alapján cselekszik”³³.

Az Ekertv. 12. §-a meg kívánja előzni, hogy a szolgáltató megbízásából vagy utasításai alapján cselekvő személyek közreműködésével megkerülje e felelősségi előírásokat. Tekintettel arra, hogy az egyszerű adatátvitel (Ekertv. 8. §) és a gyorsítótárolás (Ekertv. 9. §) esetében az Ekertv. 12. §-ban meghatározott „összejátszással” a szolgáltató már eleve túllép a felelősség alóli mentességet biztosító feltételeken, a hivatkozott rendelkezés csak az Ekertv. 10-11. §-ok szerinti szolgáltatókat említi. A fentiek alapján az Ekertv. 12.§ alapján a tárhely- és keresőszolgáltatást nyújtó szolgáltató

32 Ekertv. 11.§

33 Ekertv. 12.§

nem felel a más által rendelkezésre bocsátott, a közvetítő szolgáltató által nyújtott információk társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett, jogszabályba ütköző tartalmú információval harmadik személynek okozott jogsérelemért, illetve kárért, amennyiben eleget tesz az Ekertv. 10. § és 11. §-ban meghatározott feltételeknek.

IV.9. Értesítési - eltávolítási eljárás

Az Ekertv. csak a szerzői jogok megsértése esetén ismeri az értesítési-levélteli eljárást, ezért az értesítési-levélteli eljárás nem alkalmazható a személyiségi jogok megsértésekor.

Az Ekertv. 13. § (1) bekezdés szerint „az a jogosult, akinek a szerzői jogi törvény által védett szerzői művén, előadásán, hangfelvételén, műsorán, audiovizuális művén, adatbázisán fennálló jogát, továbbá a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló törvényben meghatározott, a védjegyoltalomból eredő kizárólagos jogát a szolgáltató által hozzáférhetővé tett információ - ide nem értve a hozzáférhetővé tett információ szabványosított címét - sérti a jogosult, teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt értesítésével felhívhatja a 9-11. §-okban meghatározott szolgáltatót a jogát sértő tartalmú információ eltávolítására”³⁴.

A jogosult teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt értesítésével személyesen vagy meghatalmazottja útján felhívhatja az Ekertv. törvény 9-11. §-aiban meghatározott szolgáltatót a jogait sértő tartalmú információ eltávolítására. A szolgáltató köteles megtagadni az értesítés alapján az információhoz való hozzáférés megtiltását vagy az információ eltávolítását, ha ugyanazon információ vonatkozásában ugyanazon jogosult értesítése alapján már eljár. E rendelkezés azonban nem alkalmazandó, amennyiben az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását a bíróság vagy más hatóság kérte. Ha a jogsértés megállapítása előtt kerül erre sor, lehetőség van arra, hogy az érintett információt biztosító igénybevevő számára, hogy amennyiben vitatja a jogosult igényét, az információ eltávolításáról szóló tájékoztatás átvételét követő 8 napon belül kifogásával visszahelyeztethesse a vitatott tartalmú információt.

V. Kommentekért való felelősség

V.1. A komment fogalma

A kommentelés megkerülhetetlen jelensége a világhálónak. A rendszeresen internetezők döntő többsége ismeri a fogalom jelentését, s e felhasználók közül alig akadnak olyanok, akik legalább alkalmanként ne olvasnának bele a cikkeket, blogbejegyzéseket követő hozzászólásokba. Komment esetén az internetező hozzáfűzi az interneten közzétett tartalomhoz a saját véleményét és ezzel maga is aktív felhasználóvá lép elő.

Alkotmánybíróság megítélése szerint a kommentek nem magánjellegű megnyilvánulások, ugyanis ha azok lennének, nem állhatnának a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt. Ahogy arra Klein Tamás is rámutatott, *„nincs olyan alkotmánybírósági gyakorlat, amely szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kizárólag a közérdekű megnyilvánulásokra vonatkozna”* 35.

Az Alkotmánybíróság a kérdést a 19/2014. (V.30.) AB. Határozatában a közlés tartalma felől közelítette meg, annak figyelmen kívül hagyásával, hogy a jogalkotó az Eker.tv. tárgyi hatályának meghatározásakor a közlő személyt és a technikai oldalt vette figyelembe. Az Eker.tv. 1. § (4) bekezdés szerint a *„törvény hatálya - a 2. § m) pont, 3/B. §, 4/A. § valamint 13/B. § kivételével - nem terjed ki az olyan közlésekre, amelyet gazdasági vagy szakmai tevékenység, vagy közfeladat körén kívül eső célből eljáró személy tesz információs társadalommal összefüggő szolgáltatás igénybevételével, ideértve az ilyen módon tett szerződéses nyilatkozatokat is”*36. A fent hivatkozott törvényi szakasz megfogalmazása mögött az a szándék húzódik, hogy a törvényi hatálya alól mentesülő közlések köre ne korlátozódjon kizárólag az elektronikus levelezés vagy hasonló egyéni közlést lehetővé tevő eszköz útján közöltekre. A megszorítás indokolatlan, ugyanis a magánjellegű blogokon és honlapokon megjelenő közlések semmiképp sem tekinthetők egyéni közlésnek. Ebből következik, hogy a jogalkotói szándékkal ellentétes lenne olyan felfogás, amely

35 Klein Tamás: A tárhelyszolgáltató „omnipotens” felelőssége mint alkotmányjogi problematika. In: Koltay András - Török Bernát(Szerk.): Sajtószabadság és médiajog a 21 század elején 3., Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2016, 359. o.

36 Ekertv. 1.§ (4) bekezdés

szerint az ezen tartalmakhoz fűzött kommentek esetén ne lennének alkalmazhatóak az Eker.tv. rendelkezései.

„A magyar jogrendszer például híresztelésnek (dissemination) tekinti a kommenteket, azaz mástól származó információ továbbadásának”.³⁷ Ha az információ jogsértő, a továbbadó - komment esetében a honlap tartalomszolgáltatója - is felelős érte, a szerző azonosítása nélkül pedig kizárólag ő felelhet. A híresztelés a magyar Polgári törvénykönyvben a jóhírnév megsértésénél szerepel, a jogsértést megalapozó magatartásként a tényállásban. A híresztelés valamely - jellemzően valótlan tényállítást hordozó - információ továbbadásával valósulhat meg. Így tevőleges, aktív magatartást, tudatos döntést feltételez a tartalomszolgáltató részéről. Az előzetesen nem moderált kommentek esetében ilyen tevőleges magatartást a tartalomszolgáltató nem tanúsít. Ha viszont van előzetes moderálás, akkor megvalósul a tevőleges magatartás, és tetten érhető a tudatos döntés is. Így elhárulhat az akadály a híresztelés útján megvalósuló jogsértés megállapítása előtt.

Magyarországon, a rágalmozó, személyiségi jogot sértő állításokért nemcsak azok szerzője, hanem a közönséghez eljutásban szerepet játszó tartalomszolgáltató is polgári jogi felelősséggel tartozik.

A híresztelés problémája a magyar Alkotmánybíróság által eddig egyetlenként tárgyalt kommentügy nyomán született 19/2014. (V. 30.) AB határozat többségi indokolásában nem került elő, viszont Stumpf István alkotmánybíró felvetette különvéleményében, amelyben hivatkozott a Pécsi Ítéltábla egyik eseti döntésére. Ez utóbbi igyekezett tisztázni a híresztelés pontos fogalmát, és - a Dr. Stumpf István által is idézett módon - rögzítette:

„híresztelésnek a hír továbbadása, azaz a gondolatnak a közlése, az értesülés megosztása minősül. [...] Ez aktív és tudatos magatartást feltételez, vagyis a jogot sértőnek a tudata át kell fogja a jogsértő tényállítást, illetve véleménynyilvánítást, és azt kommunikatív módon saját tudattartalomként kell a nyilvánossággal megosztania. [...] A jelen esetben az alperes képes a jogsértő tartalom eltávolítására, moderálhatja a kommenteket. Feltéve, hogy tudomást szerez

azok jogsértő jellegéről. Az nem várható el a honlap üzemeltetőjétől, hogy folyamatosan figyelemmel kísérje az összes hozzászólást, bejegyzést - különösen nagyobb tartalomszolgáltatók esetében. Az viszont mindenképpen elvárható, hogy ha tudomására jut, hogy jogsértő tartalom került az általa üzemeltetett honlapra, azt távolítsa el mihamarabb. Ha nem törli, azzal kifejezésre juttatja, hogy egyetért a jogsértő tartalommal. Ebben az esetben pedig a fent adott általános szempontok szerint is megvalósítja a Ptk. 78. §-ában írt jóhírnévsértést.”³⁸

Az ítéletábrai döntés ennek nyomán elvi jelentőséggel rögzíti, hogy:

„[a]z interneten hozzáférhető honlap fenntartója (közvetítő szolgáltató) akkor tartozik polgári jogi felelősséggel a honlapra mások által feltöltött ún. kommentek jó hírnevet sértő tartalmáért, ha a tudomásszerzést követően haladéktalanul nem intézkedik a jogsértő tartalom eltávolítása iránt.”³⁹

Azaz az Ítéletábra szerint, ha a tartalomszolgáltató kérésre leveszi a vitatott tartalmat, nem felel, ha pedig tudatos döntésével elutasítja a kérés teljesítését, azaz nem veszi le, akkor híresztel, és jogsértő jellegű tartalom esetén felelős a jogsértésért. Más kérdés, hogy az Alkotmánybíróság 2014-ben más utat választott, és az objektív felelősség megállapításának irányába tett lépést, amely esetben a komment megjelenése önmagában a tartalomszolgáltató jogsértésének tekinthető.

V.2. A komment moderálása

A komment, a kommentfolyam lehet moderált vagy nem moderált. Utóbbi esetben az adott honlap szolgáltatója csak a kommentelés lehetőségét biztosítja, de sem a komment megjelenése előtt, sem azután nem avatkozik be a folyamatba. Így sem a komment megjelenéséről, sem annak esetleges jogsértő jellegéről sem szerez tudomást, amíg arra valaki a figyelmét fel nem hívja. E megoldástól eltérően a moderálás lehet előzetes és utólagos. Az előbbi esetben a szolgáltató döntésétől függ a

38 19/2014. (V. 30.) AB határozat [84]-[88]

39 Pécsi Ítéletábra Pf.VI.20.776/2012/5. számú ítélete

komment megjelenése, az utóbbiban pedig a már megjelent komment további elérhetősége vagy éppen eltávolítása.

A moderálás léte vagy nemléte, illetve előzetes vagy utólagos jellege lényeges következményekkel járhat a felelősség megállapítására nézve. Ha ugyanis a szolgáltató előzetes moderálást végez, akkor tudatos döntést hoz az egyes kommentek megjelenéséről vagy meg nem jelenéséről, ami vitathatatlanul szerkesztői döntés. Amennyiben a szolgáltató előzetesen a közzététel azaz a *komment jóváhagyása mellett dönt, azt lényegében a saját szerkesztett tartalmi részévé teszi. Ezzel pedig vállalja a jogsértés lehetséges következményeit is - a polgári jogi felelősséget mindenképpen, ha pedig maga a szolgáltató a sajtó- vagy médiaszabályozás hatálya alá tartozik, akkor az abból fakadó felelősséget is.*⁴⁰

Utólagos moderálás esetében, ahol a szolgáltató már nem a megjelenésről, hanem a komment levételéről, vagy ellenkezőleg, el nem távolításáról hoz döntést. Ha a moderálás utólagos - megjelenés utáni-, akkor vitatható, hogy a szolgáltató felelőssége a jogsértő kommenttel kapcsolatban:

- a.) csak az általa kapott külső jelzés utáni levételre vonatkozik, vagy
- b.) a megjelenés után folyamatos monitorozási kötelezettsége van, ami alapján a jogsértő kommentet külön jelzés nélkül is azonosítania és törölnie kell, esetleg
- c.) önmagában a jogsértő komment megjelenése objektív jogsértést valósít meg, amit az utólagos levétel - történjen az előbbi a.) vagy b.) módon - csak enyhíteni tud.

A BDT2018.3809. alapján „*az internetes oldal fenntartója mások számára teret biztosít véleményük kifejezésére, tényállításuk közlésére, és ezáltal lehetőséget teremt azok mások általi megismerésére, a hozzászólást bejegyző, a kommentet elhelyező személy mellett maga is részese lesz a véleményközlésnek vagy tényállításnak. A személyiségsértő közlés honlapon való megjelenése önmagában megalapozza a honlap üzemeltetőjével szemben a személyiségi jogsértés objektív jogkövetkezményeinek érvényesítését. A komment utólagos moderálása a jogsértés tényét nem*

40 Delfi AS v. Estonia ügy, no. 64569/09, 2015. június 15-i ítélet [GC], 85., 125. bek.

teszi meg nem törtéنتé, de a honlap fenntartója felróhatósága körében mérlegelhető, ami az esetleges kártérítési, illetve sérelemdíj iránti igények elbírálása szempontjából kaphat jelentőséget”⁴¹.

V.3. A komment moderálásának kérdése az 19/2014 (V.30.) AB határozat tükrében

A Magyar Alkotmánybíróság két ingatlanközvetítőről szóló hír alatt megjelent alpári kommentekért való felelősséggel kapcsolatban határozott a 19/2014. (V. 30.) AB határozatában. Az Alkotmánybíróság végül az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélethez hasonló döntést hozott, mely szerint a honlapot fenntartó internetes szolgáltató felelős az előmoderálás nélkül megjelenő kommentekért is. Többek között azért, mert a kommentelő személyt a netes anonimitás miatt nehéz, sőt adott esetben lehetetlen azonosítani, így amennyiben a portál üzemeltetőjét nem lehetne felelősségre vonni, akkor a sértett jogorvoslati eszköz nélkül maradna.

Az Alkotmánybíróság határozatában arra is rámutatott, hogy a kommenteknek általában véve két típusa létezik, attól függően, hogy az oldal (honlap) üzemeltetője előzetesen szűri-e a hozzászólásokat a moderált és a nem moderált kommentek. Az Alkotmánybíróság által vizsgált ügyben nem volt vitás az, hogy a honlap üzemeltetője nem végzett moderálást, ezért a jogsértő kommentekért elsődlegesen azok szerzője tartozik felelősséggel. A legtöbb esetben azonban - amiként ez a vizsgált hozzászólások esetében is történt - a jogsértő személy beazonosítása nem lehetséges. Ez a többségi indoklás egyik utalása szerint azt eredményezi, hogy a hozzászólásért a honlap üzemeltetője felel, ugyanakkor a többségi indoklás máshol, hangsúlyosabb helyeken nem emeli ki azt, hogy az üzemeltető csak a névtelen kommentekért lehet felelős - ezt a párhuzamos indoklás és a különvélemény is sérelmezi. A testület megvizsgálta azt is, hogy alapvető jog arányos korlátozását jelenti-e a nem moderált, jogsértő tartalmú komment miatt a honlap üzemeltetője által viselt felelősség (itt sem differenciált azonban az anonim és azonosítható szerzőjű kommentek között). Az Alkotmánybíróság elvi élel rögzítette, hogy a jogsértő közleményért való felelősség kizárólag a jogsértő közlés tényén alapszik, és nem függ a moderálás meglététől vagy annak hiányától, a jogsértés megtörténtét követően ugyanis a moderált és a nem moderált, nyilvánosságra

kerülő komment helyzete azonos. Ebből következően jutott a testület arra a megállapításra, hogy az alapjog-korlátozás arányosságának vizsgálatakor sem szükséges különbséget tenni a moderált és a nem moderált honlapok között.

Az Alkotmánybíróság azon megállapítása mellett, mely szerint az alapjog-korlátozás arányossága tekintetében sem indokolt különbséget tenni a moderált és nem moderált kommentek között - vagyis a moderálást nem vállaló üzemeltetővel szemben a jogsértés megállapítása nem minősül aránytalannak -, leszögezte, hogy az arányosság megítélése a jogsértés miatt megállapított kártérítés összegétől függ. A személyiségi jogsértések miatt megállapított kártérítés összegének arányosságát illetően ugyanakkor a sajtó- és véleménynyilvánítási szabadság korlátozásával kapcsolatos általános alkotmányos elveket kell szem előtt tartani, e tekintetben tehát a kommentek megítélése, illetve a honlap szerkesztőjének felelőssége nem jelent speciális helyzetet.

Az Alkotmánybíróság többségi álláspontja alapján a honlap üzemeltetője a közzétett jogsértő tartalmú kommentekért abban az esetben is felelősségre vonható, ha a hozzászólásokat nem moderálja, ugyanis a sérelmes közléssel érintett személy jogainak védelme nem valósulna meg, amennyiben az internetes oldal üzemeltetője nem felelne a jogsértő kommentekért. A jogsértő közleményekért való felelősség ugyanis egyedül a jogsértő közlés tényén alapul.

Azonban ebben a kérdésben az Alkotmánybíróság nem volt egységes ami megnyilvánul Paczolay Péter párhuzamos indoklásában és Stumpf István külön véleményében.

Paczolay Péter párhuzamos indoklásában arra is rámutat, hogy *„indokolt különbséget tenni a beazonosítható személytől származó komment és a névtelen hozzászólás között”*⁴², amely megkülönböztetés számos következménnyel jár. Beazonosítható személy jogsértő hozzászólásának megjelenítéséért ugyanis Paczolay Péter szerint kizárólag akkor lehetne felelősségre vonni a moderálást nem alkalmazó honlap üzemeltetőjét - párhuzamosan a komment szerzőjével -, amennyiben azt *„a neki küldött jelzésre nem távolította el a kifogásolt bejegyzést (ún. „notice and*

take down” kötelezettség). Ha az eltávolítás megtörtént, akkor nem indokolt az üzemeltető felelősségének megállapítása”⁴³.

Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye szerint a moderált és nem moderált kommentek között „*minőségbeli különbség*”⁴⁴ is felfedezhető, ugyanis míg előbbi esetben a hozzászólás közzétételére tudatos döntés eredményeképpen kerül sor, aminek a szerkesztői felelősség és a híresztelésért való felelősség szempontjából van jelentősége, addig a nem moderált kommentek esetében ez nem áll fenn.

Az AB határozatból is kitűnik, hogy a moderálás lényeges kérdés, mert az előzetes moderálás léte vagy nemléte dönti el, hogy egy komment a médiaszabályozás hatálya alá tartozik-e. Ha ugyanis van előzetes moderálás, azaz tudatos döntés születik a megjelentetésről vagy meg nem jelentetésről, akkor a döntéshozó -médiatartalom-szolgáltató- szerkesztői döntést hoz, és amennyiben a közzététel vagyis a komment jóváhagyása mellett dönt, úgy azt a szerkesztett tartalom részévé teszi. Ezzel pedig a médiatartalom-szolgáltatásban, pontosabban internetes sajtótermékben megjelenő komment médiatartalomává válik, a sajtótermék részévé, és így kiterjed rá a médiaszabályozás hatálya. Ez azonban csak azokra a kommentekre igaz, amelyek internetes sajtótermék cikkeihez kapcsolódnak.

V.4. Az anonim komment kérdése

Az internet világában lehetőség van arra, hogy az internetező nem a valódi személyazonosságával használja az internetet, hanem az általa kitalált és be nem azonosítható (anonim) felhasználó névvel úgynevezett nickname-mel.

Az internet anonim világa révén bárki, bármikor szabadon kommentelhet azt gondolván, hogy minden további következmény nélkül teszi azt. A kommentek egyik lehetséges jellemzője tehát a szerző névtelensége. Az újabb irodalom „*az anonimitáshoz való jogot a szólásszabadság egyik*

43 19/2014 (V.30.) AB határozat [76]

44 19/2014 (V.30.) AB határozat [84]

*részjogának, attól elválaszthatatlannak tekinti*⁴⁵, azaz a szólásszabadság védelmének ki kell terjednie a névtelen szólás biztosítására is. Azonban valakinek viselnie kell a felelősséget minden jogsértő tartalomért.

Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy az anonimitásnak vannak előnyei is nem csak hátrányai. Az előnyökhöz lehet sorolni azt, hogy a névtelenség vagy az álnév mögé való bújás esetén az emberek könnyebben nyilvánítanak véleményt, mert a beazonosíthatatlanság miatt kevésbé tartanak a megtorlástól vagy a társadalom elítélésétől. Az anonimitás így nagymértékben előmozdítja a véleménynyilvánítás szabadságát. Azonban az anonimitás által biztosított szabadság, amely alapján az emberek olyan dolgokat is megmernek tenni, amit személyazonosságuk felvállalásával nem, sok esetben visszaélésekhez, jogsértésekhez vezet.

A jogérvényesítés szempontjából annak van jelentősége, hogy miként fedhető fel a jogsértő személyazonossága. A mai világban ennek egyik leggyakoribb módja az IP cím alapján történő visszakeresés, tekintettel arra, hogy minden internetre csatlakozott eszköz rendelkezik egy úgynevezett Internet Protocol (IP) címmel, amely az eszköz beazonosítását teszi lehetővé a hálózaton belül és amely alapján az internethozzáférés-szolgáltató vissza tudja keresni, hogy a jogsértő tartalmat honnan töltötték fel az internetre. Ennek a módszernek a legnagyobb hátránya az, hogy itt csak a jogsértő tartalmat feltöltő eszközt tudják beazonosítani és nem pedig a jogsértő személyt.

Egy amerikai bírósági ítélet szerint *„az IP cím önmagában nem elegendő az elkövető személyazonosságának megállapítására”*⁴⁶. Az ítéletben Baker bíró hivatkozik arra a korábbi ügyre is, melyben két személyt pedofiliával gyanúsítottak meg az IP cím alapján, azonban később kiderült, hogy a két gyanúsított személy ártatlan, mert a nem titkosított vezeték nélküli kapcsolatukon azaz WiFin keresztül a szomszédjuk töltötte le a tiltott oldalakat.

45 Voorhoof, Dirk: Internet and the right of anonymity. In: Surculija, Jelena (ed.): Proceedings of the Conference Regulating the Internet. Center for Internet Development, Belgrade, 2010. 163; Linehan, Connor Francis: Anonymous Speech on the Internet (kézirat), https://works.bepress.com/connor_linehan/2/.

46 VDR Internationale v. Does 1-1017, No.11-2068, District Court of Illinois, 11-2068, 2011. április 29.

A módszer másik gyenge pontja az, hogy az IP címet meg lehet hamisítani, valamint úgynevezett „anonim szervereken” keresztül lehetetlené teszik a küldő személy személyazonosságát. Az anonim szerver üzemeltetője megváltoztatja a küldő IP címet, és úgy küldi tovább az üzenetet, gyakran több ilyen szerveren keresztül. Ekkor csak az anonim szerver üzemeltetőjén keresztül lehet visszafejteni a küldő személynek a személyazonosságát. Ehhez a módszerhez komoly technikai hátértudás szükséges, ami miatt nem nagyon terjedt el a módszer.

Az Európai Unió Bírósága a *Bonnier Audio és társai* ügyében kimondta, hogy *„az internethozzáférés-szolgáltatót a bíróság kötelezheti -az eset körülményeinek alapos vizsgálatát követően, az arányosság elvét szem előtt tartva- arra, hogy a szerzői jogban megsértett fél számára tájékoztatást adjon az internet-előfizető vagy internethasználó azonosítása érdekében arról az IP címről, amelyről a jogsértést elkövették”*⁴⁷.

V.5. A Bonnier-ügy

A Bonnier-ügy tényállása szerint számos svéd nemzetiségű hangoskönyvkiadó közöttük a Bonnier Audio is egy elektronikus hírközlési szolgáltatót, a Perfect Communicationt perelte, mert a 27 hangoskönyv-audiofájl, melynek jogosultjai a kiadók voltak, filetransferprotocol (FTP-) szerverútján került fájlcsere keretében megosztásra, így e művek nyilvánosságához való közvetítése engedély nélkül valósult meg. A Bonnier és társai a szellemitulajdon-jogok érvényesítéséről szóló irányelv 8. cikke alapján meghozott nemzeti jogszabályra alapítottnan a jogsértők személyazonosságának feltárására kérték kötelezni az elektronikus hírközlési szolgáltatót. A Perfect Communication ezzel szemben azzal érvelt, hogy ez az igény nincs összhangban az Európai Parlament és a Tanács 2006/24/EK irányelvével (adatmegőrzési irányelv). Az Európai Unió Bíróságának azt a kérdést kellett megválaszolnia, hogy az adatmegőrzési irányelv kizárja-e az olyan tagállami bírói intézkedést, amely a jogosultak indítványára a szellemi tulajdont sértő személyek előfizetői adatai (így IP-cím) szolgáltatására kötelezi az elektronikus hírközlési szolgáltatókat. A Bíróság megállapítása szerint a jelen ügy nem tartozik az adatmegőrzési irányelv tárgyi hatálya alá, mivel az egy adott tagállam nemzeti jogának megfelelően az illetékes nemzeti hatóságok számára való adattovábbításokra

47 C-461/10. sz. *Bonnier Audio AB, Earbooks AB, Norstedts Förlagsgrupp AB, Piratförlaget AB, Storyside AB kontra Perfect Communication Sweden AB* ügyben 2012. április 19,-én hozott ítélete

vonatkozik. Ezzel szemben a Bonnier-ügy tárgya polgári eljárás keretében történő adattovábbítás a szerzői jogi jogosult részére a szellemitulajdon-jogok megsértésének megállapítása céljából, ami a szellemitulajdon-jogok érvényesítéséről szóló irányelv hatálya alá tartozik. A Bíróság ismételten megerősítette azt, amit a Promusicae-ügyben korábban kimondott, hogy a tagállamok a személyes adatok magánszemélyekkel való közlésére vonatkozó kötelezettséget állapíthatnak meg a szerzői jogok megsértése miatti polgári peres eljárás indításának lehetővé tétele érdekében, utalt azonban arra, hogy az Európai Unió joga nem is ír elő ilyen kötelezettséget a tagállamok számára.

A Bíróság ezzel összefüggésben rámutatott, hogy elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv, továbbá a szellemitulajdon-jogok érvényesítéséről szóló irányelv átültetése során a tagállamoknak ügyelniük kell arra, hogy ez utóbbiak olyan értelmezésére kell támaszkodniuk, amely lehetővé teszi az uniós jogrend által védett különböző alapvető jogok megfelelő egyensúlyának biztosítását. A Bonnier-ügyben az érintett tagállam úgy döntött, hogy kihasználja azt a jogalapot, hogy magánszemélyek esetében a személyes adatokra vonatkozó adattovábbítási kötelezettséget írjon elő nem csupán az illetékes hatóságok, hanem polgári eljárás keretében a szerzői jogi jogosult irányába is. A Bíróság a nemzeti jogszabályt elemezve rámutatott, hogy a szerzői jogi jogosult irányába adatszolgáltatási igény teljesítéséhez egyértelmű, jogsértésre vonatkozó bizonyítékot követel meg a jogosult részéről, valamint az igényelt adatoknak alkalmasnak kell lenniük arra, hogy a szerzői jogi jogsértés vizsgálatát megkönnyítsék. Továbbá az intézkedés indokát képező érdekeknek meg kell haladniuk azon károkat vagy hátrányokat, amelyeket az adatszolgáltatás teljesítése az érintett vagy bármely ellentétes érdekelt számára okozhat.

A Bíróság megállapítása szerint a nemzeti bíróság a fentiek alapján az eset egyedi körülményeit és az arányosság elvét figyelembe véve maga mérlegelheti az ellentétes érdekeket. Ennek alapján valószínűsíthető az, hogy a nemzeti jogszabály alkalmas a szerzői jogi jogosultat megillető szellemi tulajdonjog védelme, illetve az előfizető magánszemély személyes adatai, magánélet (privacy) védelme közötti megfelelő egyensúly biztosítására.

V.6. A Delfi ügy

Az első mérföldkő az Emberi Jogok Európai Bíróságának *Delfi AS v. Észtország ügyében*⁴⁸, 2013-ban hozott ítélete volt, mely kimondta, hogy az elektronikus hírportálok felelősségre vonhatók a jogsértő kommentekért.

A Delfi ügy tényállása szerint a Delfi egyik legnagyobb internetes hírportáljának tulajdonosa volt, ahol a megjelent cikkek alatt előzetes regisztráció nélkül, névtelenül volt lehetőség hozzászólni. A tulajdonosnak nem állt módjában a kommenteken utólag módosítani, ám automatikus szövegfelismerő programmal, illetve felhasználói jelentések alapján törölni tudta azokat.

2006-ban a hírportálon megjelent egy hír, mely szerint egy komptársaság a szárazföldet a szigetekkel összekötő, Balti-tengeren tervezett jégutat feltört, ezzel késleltetve az út megnyitását. A közölt hírre érkező kommentek durva nyelvezetet és a komptársaság tulajdonosa felé irányuló személyes fenyegetéseket tartalmaztak. A kommenteket a komptársaság hat héttel a megjelenés után, levélben küldött kérésére azonnal törölte a hírportár.

A sértett becsületsértés címen a Delfi ellen pert indított, amelyben a Tallini Fellebbviteli Bíróság jogerősen azt mondta ki, hogy azáltal, hogy a hírportál „küldd el a kommented” felirattal a vélemény kifejezésére biztatta olvasóit, nem csak technikai közvetítői funkciót, hanem tartalomszolgáltatói feladatokat is ellátott, emiatt pedig felelőssé tehető az ott elhelyezett tartalmakért. A Tallini Fellebbviteli Bíróság ítéletét az Észt Legfelsőbb Bíróság helybenhagyta.

A Delfi az ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az EJEB-nél arra hivatkozva, hogy Észtország megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikkében deklarált véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogát. Indítványában kifejtette azt is, hogy az új online médiapiaci szokások változásával a felhasználók által generált tartalom egyre nagyobb szerepet játszik, míg ő maga csak közvetíti ezeket a tartalmakat. Továbbá indítványában előadta azt is, hogy egy demokratikus társadalomban nyomós érdek fűződik ahhoz, hogy minél több vélemény - akár

48 Delfi AS v. Estonia ügy, no. 64569/09, 2015. június 15-i ítélet

sértőek - is megjelenhessenek, a magánszemély jó hírnévhez való jogának korlátozása legitim, szükséges és a céllal arányos.

Az észrt kormány ellen kérelmében hivatkozott arra, hogy a Delfi üzletpolitikájának része az, hogy figyelemfelkeltő, provokatív címekkel kommentelésre ösztönözi olvasóit és az internet által közvetített információk gyors terjedése miatt indokolt a harmadik személyek méltóságának hangsúlyosabb védelme. Ellen kérelmében azt is előadta, hogy a vezető online lapoknál nem megengedett a névtelen kommentelés, és az ily módon posztolt megjegyzések általában jóval bántóabb hangneműek, mint az egyedi azonosítóval elhelyezett felhasználói tartalmak. Végül az észrt kormány kifejtette, hogy nincs egységes európai gyakorlat a kommentek jogi megítélésére.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította a Delfi felelősségét és ítéletében kifejtette, hogy a Delfi által hivatkozott véleménynyilvánítás szabadsága nem sérült és a Delfi szerkesztőként felel a kommentekért, mivel egyrészt gazdaságilag érdekelt abban, hogy hányan olvassák, és kommentelnek egy adott cikkhez, illetve tudhatta, hogy a konkrét cikk milyen reakciókat válthat ki az olvasókból. Ezek mellett a kommentelőknek nem volt jogosultságuk törölni vagy módosítani a kommentjeiket. A Emberi Jogok Európai Bírósága számításba vette azt is, hogy a sértettnek aránytalanul nehezebb lenne felkutatni a kommentelőket, és közvetlenül tőlük követelni a kártalanítást, mint a portáltól, aki egyébként maga tette nehezebbé a jogsértők azonosítását azzal, hogy semmiféle előzetes regisztrációt nem kívánt meg a kommenteléshez.

Az ítélethez a grúz bírónő, Nona Tsotsoria és a testület magyar tagja, Sajó András közös, markáns hangú különvéleményt fűzött. Ebben kifejtették, hogy nem értenek egyet azzal, hogy a többségi döntés in concreto ezen jogvita eldöntésére irányult, miközben a Bíróság gyakorlata szerint döntéseivel általános jogértelmezést is végezve irányt mutat a szerződő államoknak, így döntéseinek az egyéni jogsérelem orvoslásán túl is komoly relevanciája van [*Rantsev kontra Ciprus és Oroszország; Karner kontra Ausztria*]. Rámutattak arra is, hogy a hagyományos technikai eszközökkel nem cenzúrázható online felületek esetében a jogkorlátozás legbevettebb eszköze a közvetett cenzúra, vagyis, hogy egy privát szereplőt erősen ösztönöznek arra, hogy egy harmadik személy véleménynyilvánítását korlátozza. Felrőtták a többségnek, hogy az internetre, mint

potenciális veszélyforrásra tekintenek, nem pedig egy globális eszmecsere platformjaként, ahol az új ötleteknek korlátlan tere nyílik. A két bíró hivatkozott még arra, hogy a kommentek, bár rasszisták és uszító jellegűek voltak, nem volt meg a közvetlen és konkrét veszély (*clear and present danger*), ami a jogkorlátozást szükségessé tenné.

A döntés után többen megfogalmaztak olyan kritikákat, melyek szerint ez a fajta szigorú felelősség akár ahhoz is vezethet, hogy az ehhez hasonló portálok végül megszüntetik a kommentelés lehetőségét, ezzel korlátozva a véleménynyilvánítás szabadságát, melynek magasabb fokát éppen az internet világának köszönhetően értük el.

V.7. Az MTE ügy

Az „MTE ügy”⁴⁹ tényállása szerint 2010. február 5-én az MTE állásfoglalást tett közzé a honlapján, amelyben etikátlannak nevezte két ingatlanos honlap üzleti gyakorlatát, mert megtévesztették az ügyfeleiket azzal, hogy egy ingyenes hirdetési szolgáltatás harminc nap után úgy tettek fizetőssé, hogy erről a felhasználók nem kaptak előzetesen értesítést. A cikket az Index „Tékozló Homár” fogyasztóvédelemmel foglalkozó blogja is átvette. Az MTE és az Index egyaránt lehetővé tette a felhasználók számára, hogy kommentálják az oldalaikon közzétett cikkeket. Az állásfoglaláshoz mind az MTE, mind az Index honlapján több sértő, vulgáris komment érkezett.

Az Ingatlanos honlapokat üzemeltető cég pert indított az MTE-vel, valamint a közleményt átvevő Zöld Újság és az Index.hu kiadójával szemben. Véleménye szerint az MTE és az Index honlapján közzétett közlemény és annak továbbközlései, valamint az egyes kommentekben megjelent állítások nem valóságok, sértő tartalmúak, és a jó hírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait sértik. Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság 19.P.21.022/2010/7. számú ítéletében a felperes hirdetési gyakorlatát bíráló közlemény jogsértő voltát nem állapította meg, a cikkhez kapcsolódó kommentekkel összefüggésben ugyanakkor kimondta azt, hogy azok az olvasói levelekkel azonos megítélés alá esnek, szerkesztett tartalomnak minősülnek, és így az MTE felel az ott megjelent, a felperes jó hírnevét sértő tartalmakért.

A Fővárosi Ítéletábrla 8.Pf.21.129/2011/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, megállapítva azt, hogy amíg a honlapon közzétett állásfoglalás nem volt jogsértő, addig a kommentekben megjelent tartalmak miatt az MTE megsértette a felperes jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát. Az ítéletábrla indokolásában azonban az elsőfokú bírósággal szemben eltérő megállapításra jutott a kommentek megítélését illetően, és rögzítette, hogy azok nem minősülnek olvasói levélnek. Míg ugyanis kommentek formájában szerkesztői szűrés nélkül bárki kifejezheti véleményét egy adott témáról, addig az olvasói levelek közlésére csak szerkesztést követően kerül sor. Ettől függetlenül azonban a honlap tartalomszolgáltatója ugyanúgy felelősséggel tartozik a hozzászólásokban megvalósuló jogsértésekért. A másodfokú bíróság megállapította azt, hogy a kommentek magánjellegű megnyilvánulásoknak minősülnek, így nem tartoznak az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások közé és az Ekertv. tárgyi hatálya alá sem. Azzal, hogy az MTE a honlapján lehetőséget biztosított a súlyosan sértő, lealacsonyító hozzászólások megjelenésére, híreszteléssel megvalósította a jó hírnév sérelmét. A bíróság álláspontja szerint az a tény, hogy a honlap tulajdonosa haladéktalanul törölte a jogsértő tartalmakat, a jogsértés objektív megállapíthatósága körében nem értékelhető, mindössze a kártérítési igény, illetve a felróhatóság alóli kimentés körében vehető figyelembe.

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítélet támadott rendelkezéseit Pfv. IV.20.217/2012/5. számú ítéletében hatályában fenntartotta. Indokolásában kifejtette azt, hogy az MTE a honlapján blogbejegyzések megtételére biztosított lehetőséget, az ily módon megjelenített tartalom esetében nem vonatkoztatható rá az Ekertv. 2. § l) pont lc) alpontjában meghatározott tárhelyszolgáltató korlátozott felelőssége. Erre tekintettel a honlap tulajdonosa nem mentesülhet a jogsértő közlések miatt objektív jogkövetkezményként érvényesített jogsértés megállapítása alól, ugyanis - utalt a Kúria a Legfelsőbb Bíróság egy korábbi döntésére - aki az internetes oldalán különböző hozzászólások elhelyezésére biztosít lehetőséget, annak számolnia kell azzal, hogy azok között jogsértő közlés is szerepelhet. A Kúria leszögezte ítéletében azt is, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése objektív ténykérdés. Akit személyhez fűződő jogában megsértének, a Ptk. 84. § (1) bekezdése alapján, alanyi jogon kérheti a jogsértés megállapítását.

A magyar MTE-ügy az Emberi Jogok Európai Bírósága elé került, ám az észti ítélettől eltérően, a két tényállás különbségeire tekintettel itt a magyar bíróság döntését jogsértőnek ítélték. Az MTE ügy az alábbi vonatkozásban tér el Delfi üggyől. Az észti honlapon hat hétig elérhetőek maradtak a jogsértő kommentek, melyek nem egyszerűen jogsértők és gyalázkodók voltak, hanem többek között gyűlöletbeszédet és erőszakra való felhívást valósítottak meg ezzel szemben a magyar ügyben viszont kevésbé durva kommentek, jóval kevesebb ideig, csak két hétig voltak elérhetőek.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága tehát a konkrét magyar ügyben kimondta, hogy a kommentek tartalma nem valótlan hír állítása, hanem véleménynyilvánítás volt, továbbá azt is rögzítette, hogy önmagában a vulgáris stílustól nem lesz valami jogsértő.

A magyar ügyben hozott döntés tehát nem ellentétes a Delfi-ítélettel, mindössze annak pontosítása a konkrét esetre nézve. A hírportálok a továbbiakban is felelősek a kommentekért, de mindig a konkrét ügy alapján kell eldönteni, hogy a felelősség pontosan mire terjed ki.

Az EJEB ítélete alapján *„a hazai bíróságoknak az internetes hírportálok kommentekért való felelősségének eldöntésekor a következő szempontokat célszerű vizsgálnia:*

1. A kommentek kontextusa és tartalma: közérdekű kérdést érintettek-e vagy sem, hozzájárultak-e annak megvitatásához, figyelembe véve a kommunikáció stílusának sajátosságait az internetes portálokon; a kifogásolt kommentek egyértelműen jogellenes beszédnek, gyűlöletbeszédnek, erőszakra uszítónak, avagy sértőnek és vulgárisnak tekinthetőek-e.

2. A internetes hírportál által alkalmazott intézkedések a sértő hozzászólások megelőzésére és eltávolítására (pl. értesítési-eltávolítási rendszer, ahol bárki jelezheti a jogellenes hozzászólásokat a szolgáltatónak); a honlapon való kommentelés feltételei.

3. A hozzászólások tényleges szerzői, a kommentelők személyének azonosíthatósága, illetve felelősségre vonhatósága.

4. A sértett, károsult fél a hírportálhoz, szolgáltatóhoz fordulva kérte-e a vitatott hozzászólások eltávolítását; a portál a bejelentést követően azonnal eltávolította-e a kérdéses kommenteket vagy sem.

5. A hozzászólások következményei: a vitatott kommentek elérték-e egy bizonyos komoly szintet, illetve ténylegesen kárt okoztak-e a sértett jóhírnevének; a kommentek egy természetes személy jóhírnevét, becsületét, avagy egy jogi személy, gazdasági társaság kereskedelmi jóhírnevét, gazdasági érdekét sértették-e.

6. Az eljárások következményei az alperes társaság véleménynyilvánítási szabadságára”⁵⁰.

VI. Az internetes jogsértésekért való felelősségre vonás nehézségei.

Az internet globális jellege miatt a jogsértés a világ bármely pontjáról elkövethető és a jogsértő akár álneven is megvalósíthatja a jogsértést az interneten. A sérelmet szenvedett fél joggal várhatja el, hogy a jogsértőt felelősségre vonják tettéért, de ez sokszor nem is olyan egyszerű eljárás, mivel a jogsértő felelősségre vonását a névtelenség mellett tovább nehezíti annak a kérdésnek az eldöntése, hogy mely ország jogát kell alkalmazni az adott ügyben, valamint az ítélet végrehajthatósága is.

VII. A joghatóság kérdése

A joghatóság kérdése középpontjában az egyes országok jogrendszerének a különbözősége áll, vagyis azt kell eldönteni, hogy melyik ország (pl. az elkövető személy országának, az elkövetés helyének vagy a sértett országának) jogrendszerét alkalmazzák. Ennek a kérdésnek a megválaszolása az internet globális jellege miatt sokszor nem is olyan egyszerű dolog.

A joghatóság „az állam szuverenitásából folyó képessége, hogy bizonyos jogviszonyok tekintetében a felekre kiterjedő érvénnyel határozzon. A joghatóság tehát magát a szuverén államot jelenti. Nemzetközi viszonylatban a joghatóság kérdése azt jelenti, hogy olyan viszonyok tekintetében, amelyek tényállásnak elemei több államhoz kapcsolódnak, valamely állam bírósága (hatósága) hozhat-e határozatot vagy sem”⁵¹.

Az internet globalitása miatt a világ jogalkotói a joghatóság eldöntésére több elméletet, elvet dolgoztak ki.

VII.1. A szerver helye elve

A szerver helye szerinti elv alapján az internetes jogsértések esetén annak az államnak a bírósága jogosult eljárni, ahol a jogsértést megvalósító honlapot elektronikus formában tároló szerver található.

VII.2. A letöltés helye szerinti ország elve

A letöltés helye szerinti ország elve alapján annak a bíróságnak lenne joghatósága eljárni, ahol a letöltést végrehajtották, hiszen a jogsértés valójában is ott következett be.

VII.3. Az elkövető állampolgárságának elve

Az elkövető állampolgárságának elve a territorialitás elvét elvető Darell C. Menthe-hez fűződik az az elmélet, amely szerint a joghatóságot nem a feltöltés, a szerver, vagy a letöltés helyéhez érdemes kötni, hanem az elkövető állampolgárságához. Szerinte az internetet a világűrhez, a nyílt tengerhez és az Antarktiszhoz lehet hasonlítani, amelyek a római jog által alkotott fogalmak szerint *res nullius* és *res communis* egyszerre, azaz az emberiség közös örökségét képezve senki tulajdonába nem tartozhatnak. Az internetre vonatkozó joghatósági szabályoknak az Antarktiszra, a világűrre és a

51 Author of Blog v. Times Newspapers Limited [EWHC] 1358 (QB)

nyílt tengerre vonatkozó nemzetközi egyezményekben lefektetett szabályok szerint kellene alakulniuk, amelyek a joghatóságot a hajót, illetve az úrbe juttatott tárgyat regisztráló országhoz kötik. Az internet esetében a „hajó” maga az üzenet, a fájl, aminek a nemzetisége megegyezik a feltöltő állampolgárságával. Tehát egy honlappal kapcsolatos jogvitában a tartalom előállító állampolgársága szerinti országban lehetne eljárni.

VII. 4. A 'due process' és a 'minimális kapcsolat' elve

Amerikában egy állami bíróság akkor állapíthatja meg joghatóságát egy olyan ügyben, melynek alapját egy, a határain kívül elkövetett cselekmény adja, amennyiben az megfelel az Ötödik és Tizennegyedik Alkotmánykiegészítésbe foglalt 'jogszerű eljárás' (due process) elvének, valamint az adott állam ezen elv alapján hozott 'hosszú karú joghatóság szabályának' (long-arm statute). A jogszerű eljárás keretén belül a bíróságnak akkor van joga eljárni a határain kívül elkövetett jogsértés esetén, ha létezik egy 'minimális kapcsolat' a fórum és az alperes között. Az Amerikai Legfelső Bíróság az International Shoe Co. v. Washington ügyben a minimális kapcsolatot abban határozta meg, hogy az alperesnek ésszerűen előre kell látnia, hogy egy adott tagállamban perelhető lesz.

VII. 5. Az aktív-passzív teszt

Az amerikai bíróság Zippo Manufacturing Company v. Dot Com, Inc. ügyben a minimum kapcsolat létezésének megállapításához egy ún. csúszóskála-tesztet (sliding scale test) dolgozott ki, amellyel az internetes honlapokat három kategóriába sorolta, azok 'aktivitása' szempontjából:

1. aktívak az olyan honlapok, melyeken keresztül az alperes üzleti kapcsolatokat létesít a fórum államában - ezekkel szemben mindig megállapítható a joghatóság.
2. passzívak azok a honlapok, melyeken az alperes csupán információt helyez el, anélkül, hogy bármilyen szándékolt kapcsolatba lépne a fórum államának lakosaival - ebben az esetben nem

állapítható meg a joghatóság, hiszen a minimális kapcsolat szubjektív tartalmi eleme, hogy az az alperes tudatos tevékenysége nyomán jöjjön létre.

3. a kettő között helyezkednek el az úgynevezett interaktív honlapok, amelyek esetében az internetfelhasználónak lehetősége van kapcsolatot létesíteni a host számítógéppel, azaz a honlap üzemeltetőjével - ebben az esetben a joghatóság megállapítása kapcsán az interaktivitás szintjét, valamint kereskedelmi jellegét kell mérlegelni a bíróságnak.

VII. 6. A hatásteszt

Hatástesztet az amerikai bíróságok dolgozták ki, ami az aktív-passzív tesztet váltotta fel. Hatásteszt esetén azt vizsgálják, hogy megvan-e a minimális kapcsolat a fórum és az alperes között. A teszt nem a honlapot, annak aktív vagy passzív jellegét helyezi fókuszába, hanem azt, hogy ténylegesen milyen hatást fejtett ki adott államban (effects-based approach). A hatásteszt alapját a Legfelső Bíróság *Calder v. Jones* ügyben hozott ítéletében fektette le. E szerint egy tagállam akkor állapíthatja meg joghatóságát egy a határain kívüli alperessel szemben, ha az alperes szándékos jogsértő tevékenysége kifejezetten célozta az adott államot (targeting), amivel kárt okozott a sértettnek. A *Young v. New Haven* ügyben kifejtette a bíróság, hogy egy adott honlap elérhető egy tagállamban, még nem elegendő a joghatóság megállapítására. Ennél több kell. Az internetes újságnak egyértelműen a virginiai olvasóközönséget kell céloznia.

VII.7. Az alperes lakóhelye

A joghatóságot ilyenkor az alperes lakóhelye határozza meg, vagyis azt a jogrendszert kell alkalmazni, ahol az alperes lakik. Ennek az elvnek a legnagyobb előnye a kiszámíthatóság.

VII.8. Az Európai Unió Bíróságának gyakorlata joghatóság tekintetében.

Az Európai Unió - mivel a joghatóságra vonatkozó tagállami szabályok között fennálló különbségek akadályozták az egységes belső piac kialakulását - közösségi szinten, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelettel (a továbbiakban: Brüsszel I. rendelet) rendezte a polgári és kereskedelmi ügyekben felmerülő joghatósági kérdéseket, amelynek hatálya alá tartozik a média által elkövetett, a személyiségi jogok megsértésével okozott károk is.

A rendelet alapelve az, hogy a joghatósági szabályoknak kiszámíthatónak kell lenniük, így azt főszabály szerint az alperes lakóhelye határozza meg, amely alapján a joghatóságnak mindig megállapíthatónak kell lennie. Ez alól azonban a rendelet kivételeket enged, nevezetesen ahol a per tárgya, vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. Ilyen különös joghatósági szabály alkalmazható a személyiségi jogok megsértése esetén is. A rendelet 5. cikk (3) bekezdése szerint ugyanis pert lehet indítani a *„jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet.”*

A káresemény bekövetkezésének a helye azonban - különösen az interneten elkövetett jogsértések esetében - gyakorta nem egyetlen földrajzi helyhez köthető, hiszen elválíik egymástól a károkozó tevékenység helye (feltöltés), illetve a kár vagy sérelem bekövetkeztének helye (letöltés). Az interneten keresztül elkövetett jogsértések esetében, ahol a kár leggyakrabban több államban is bekövetkezik, feltéve, hogy a jogsértő tartalom az adott államban hozzáférhető és a sértettet ismerik. Az Európai Unió Bíróságára maradt annak értelmezése, hogy mit értünk a Brüsszel I. Rendelet szerinti káresemény bekövetkeztének helye alatt.

Az Európai Unió Bírósága a Mines de potasse d'Alsace ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a „káresemény bekövetkezésének helye” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja

egyrészt azt a helyet, ahol a kár, másrészt azt a helyet, ahol a kárt okozó cselekmény bekövetkezett.

Az Európai Unió Bírósága a Shevill v. Press Alliance SA. ügyben kimondta, hogy a kommunikációs eszközökön keresztül elkövetett személyiségi jogi jogsértés esetére két alternatív fórumot ismer el, amelyek között a felperes jogosult választani: az egyiket az alperes lakóhelye vagy a kiadó székhelye szerinti államban, ahol a sértett az elszenvedett kár teljes megtérítését kérheti, a másikat pedig abban az államban, ahol az újságot terjesztették, és ahol a felperes kizárólag az említett államban okozott károk megtérítését követelheti.

Az Európai Unió Bírósága az eDate Advertising és Martinez-ügyek döntésében kiegészítette a Shevill-ügyben elfogadott értelmezést azzal, hogy a sértett a teljes kár megtérítése iránt perelhet ott is, ahol az 'érdekeinek a központja' (centre of his interests) található. Ez általában megfelel a sértett szokásos tartózkodási helyének, azonban olyan tagállamban is lehet, amely nem tekinthető e személy szokásos tartózkodási helyének, mivel más ténykörülmények, mint például a szakmai tevékenység gyakorlása, megalapozhatják az ezen államhoz fűződő, különösen szoros kapcsolat fennállását.

Az Európai Unió Bírósága a Cornelius de Visser ügy ügy érvelt, hogy „a nemzeti szabályok egységes joghatósági szabályok helyetti alkalmazása csak abban az esetben lehetséges, ha az ügyben eljáró bíróság rendelkezik olyan bizonyítékkal, amely alapján azt állapíthatnánk meg, hogy az alperesnek ténylegesen az Unión kívül van a lakóhelye. Az interneten elkövetett jogértések elkövetőinek személyazonossága - a fizikai világhoz képest- gyakran nem állapítható meg, ezért a lakóhelyükről sem rendelkezik információkkal az eljáró bíróság. Az ítélet azért bír jelentőséggel, mivel eszerint a Brüsszel I. rendelet nemcsak azokban az esetekben lesz alkalmazható, amikor a károkozó köztudottan valamely tagállamban rendelkezik lakóhellyel, hanem akkor is, ha a bíróságnak nincsenek megbízható információi az elkövető személyazonosságáról, valós lakóhelyéről. Ez esetben az alperes lakóhelye szerinti joghatóság nem állapítható meg, aminek következtében a felperes a teljes kár megtérítése iránti igényét csak különös joghatósági szabályok alapján érvényesítheti, azaz

abban az államban perelhet, ahol az érdekeinek központja található, vagy ahol a jogsértő tartalmat közzétevő honlap székhelye található.

Az Európai Unióban a Brüsszel I. rendelet és az Európai Unió Bírósága gyakorlata alapján az elektronikus sajtó által elkövetett jogsértések esetén az alábbi államok rendelkeznek joghatósággal:

a) az alperes lakóhelye szerinti tagállam a teljes kár megtérítése tekintetében;

b) a jogsértő tartalmat megjelentető kiadó székhelye szerinti tagállam a teljes kár megtérítése tekintetében;

c) azon tagállam, ahol a jogértő tartalmat letöltötték, de csak az ott elszenvedett kár tekintetében;

d) a felperes érdekeinek központja szerinti tagállam a teljes kár megtérítése tekintetében.

VIII. A végrehajthatóság kérdése

A joghatóságon és az alkalmazandó jogon túl további nehézséget jelent az ítéletek elismerése és végrehajthatósága egy másik államban, mivel egyes államok eltérő védelemben részesítenek bizonyos jogintézményeket. Ennek a legismertebb példája a Yahoo!, Inc. v. La ligue Contre Le Racisme ügyben született párizsi bírósági ítélet tekintetében a kaliforniai bíróság kimondta, hogy a francia ítélet nem végrehajtható, mivel az sértené az első alkotmánykiegészítésben foglalt szólásszabadsághoz való jogot.

A végrehajthatóság problémája miatt a jogsértő online tevékenység elleni fellépés során az államok a területükön található internethozzáférés-szolgáltatókon keresztül próbálnak fellépni. Magyarország például az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tétele elnevezésű büntető anyagi jogi intézkedéssel és az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele elnevezésű eljárás jogi kényszerintézkedéssel lép fel az online jogsértő tevékenységgel szemben.

IX. Szabályozási törekvések

Az internet globális jellegéből fakadó bizonytalan jogi helyzet (mint például, hogy ki milyen szabályok szerint felel, jogérvényesítés akadálya és az informatika rohamos fejlődésének a lekövetése) a jogalkotóra és mind az internet felhasználókra komoly feladatot ró. A hálózatsemlegesség elvéből kiindulva nem a tartalom cenzúrázása lehet a jogsértő tartalmak visszaszorításának az eszköze, hanem a jogsértő tartalmat közlétevő személy felelősségre vonásának a hatékonyabbá tétele, ami a prevenciót is szolgálja és a tudatos internethasználatot is elősegíti. Ugyanis *„az internethez történő szabad, diszkriminációmentes hozzáférés a véleménynyilvánítás szabadságának egyik záloga, így az állam kötelessége az ezt biztosító környezet megteremtése”*⁵².

IX.1. Az önszabályozás

*„Az önszabályozás előnye, hogy az érintett ágazat, a közösség tagjai a közös érdek előmozdítása érdekében maguk alakítják ki a saját magatartási, etikai szabályukat, amelyeket a maguk számára kötelezőnek ismernek el, és a szabályok megsértőivel szemben szankciókat helyeznek kilátásba.”*⁵³

Az Európai Tanács kifejezetten ösztönzi az önszabályozást, de az is világos, hogy az önszabályozás nem váltja ki jogalkotói kötelezettséget, hanem inkább azt kiegészíti.

A MTE önszabályozási, és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósággal (továbbiakban NMHH) együttműködve társzabályozási tevékenységet is végez. Az MTE határozott törekvése, hogy az internet szabályozása a lehető legkisebb állami beavatkozás mellett történjen meg, és a hangsúly az önszabályozásra kerüljön. Ennek érdekében az MTE kialakította a hazai tartalomszolgáltatás etikai

52 Összhangban az ET hálózatsemlegességéről szóló 2010. szeptember 29-i ajánlásával (Declaration of the Committee of Ministers on Network Neutrality), valamint internet közszolgálati jellegének fokozásáról szóló Rec (2007) számú ajánlásával (Recommendation on measures to promote the public service value of the internet)

53 Bayer Judit: Az internet tartalomszabályozása Magyarországon (Önszabályozás versus állami szabályozás) In: Enyedi Nagy Mihály et al. (szerk.): Magyarország médiakönyve 2002. Budapest, Enamiké, 2002. 451.

normáinak általánosan elfogadható rendszerét tartalmazó etikai kódexet. A vitás kérdések eldöntésére az egyesület szakmai döntőbizottságot állít fel, amelynek döntéseit az MTE tagjai magukra nézve kötelezőnek fogadják el. Az MTE számára fontos, hogy az iparág maga rendezze az etikai és szakmai vitákat, és hogy az olvasók tartalommal kapcsolatos panaszait minden esetben alaposan kivizsgáljuk.

IX.2. Az anonimitás felszámolása

Az internetem lévő anonimitás felszámolása lehetővé tenné a jogsértések vissza szorítását az interneten, mivel ekkor a jogsértő internetező nem tudna a névtelenség homályába burkolózva elkövetni a jogsértő tevékenységet az interneten. Azonban az is igaz, hogy az anonimitás ösztönzi a szólásszabadság érvényesülését de ugyan akkor a felelősségre vonást is nehezíti. A jogalkotóra ezért nehéz feladat hárul annak érdekében, hogy a szükséges és arányos korlátozás útján megtalálja azt a kényes egyensúlyt - az adatvédelem, a véleménynyilvánítás szabadsága és más alapvető jogok között- annak érdekében, hogy az interneten is érvényesüljenek az alapvető jogok és ne lépjen fel túlszabályozás.

IX. 3. A hozzáférés korlátozása

A nyílt internet elvéből az következik, hogy az internet mindenki számára elérhető. Azonban az interneten történő véleménynyilvánítás szabadságát nem csak az állam korlátozhatja, hanem az internet hozzáférést biztosító szolgáltató is, mivel ő dönti el, hogy milyen tartalmat és szolgáltatást engedélyez a hálózatán. Ezért az egyes országok jogszabályban előírják az internet hozzáférést biztosító szolgáltatóknak milyen esetben és hogyan korlátozhatják az általuk biztosított tartalmakat.

Magyarországon ilyen előírást tartalmaz például az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (továbbiakban: Eht.). Az Eht. 137.§-a meghatározza azokat az eseteket, amikor az elektronikus hírközlési szolgáltató korlátozhatja a hozzáférést egy adott szolgáltatáshoz. Ezekben az

esetekben az előfizető akadályozza vagy veszélyezteti a szolgáltató hálózatának rendeltetésszerű működését, az előfizetett szolgáltatást továbbértékesíti, díjtartozása vagy fogyasztás túllépése van.

Továbbá bizonyos esetekben maga az állam is korlátozhatja az internetes tartalomhoz történő hozzáférést, ilyen a Btk. szabályozott az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tétele elnevezésű intézkedés és a Be. szabályozott elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele elnevezésű kényszerintézkedés.

A fentiekből is látszik, hogy a jogalkotó jogszabályi keretek közé helyezi az internetes tartalmakhoz történő hozzáféréseinek korlátozását a végrehajtó hatalom és az internet szolgáltatást biztosító szolgáltatók tekintetében és ezzel is elősegítik a nyílt internet elvének az érvényesülését.

X. Konklúzió

Mint azt fentebb már említettem, a tartalomszerkesztő és a tárhelyszolgáltató közti határ egyre jobban elmosódik az újabb szolgáltatók megjelenésével. Az új szolgáltatók -mint például a web 2.0.-as oldalak- az internet-felhasználóknak biztosítanak felületet a tartalmak megosztására, azonban ennek a keretét is ők adják meg, valamint az elektronikus sajtóban is rendszeressé válnak az úgynevezett „kommentek”, ahol a szerkesztő olyan interaktív felületet biztosít az olvasó számára, mely felett a szerkesztői felügyelete korlátozott vagy hiányzik. Ezért *„a szerkesztő és tárhelyszolgáltató nem feltétlen jelent két elkülönült személyt, hiszen valaki egyszerre lehet bizonyos tartalmak tekintetében szerkesztő, míg más tartalmak vonatkozásában egyszerű technikai szolgáltató”*⁵⁴, ezért a felelőssége megítélésénél a tartalomhoz való viszonyt kell vizsgálni. Amennyiben passzív szerepet tölt be a tartalom létrehozásában, módosításában, azaz a feltöltött tartalom kiválasztásában semmilyen szerepet nem játszik, akkor a tárhelyszolgáltatók korlátozott felelőssége illeti meg, amennyiben azonban ez a szerep aktív, akkor szerkesztőnek minősül és közvetlenül felelősséggel tartozik a jogsértésért.

54 Bartóki-Gönczy Balázs: *A tárhelyszolgáltatók felelőssége a jogsértő tartalmakért - különös tekintettel a francia bíróságok gyakorlatára. Iustum Aequum Salutare. 7. évf. 2011/3. 142.o.*

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései alapján kialakult a kommentek tartalma szerinti vizsgálata. A súlyos jogsértésnek nem minősülő véleményeket tartalmazó kommentek tekintetében mentesülhetnek a felelősség alól azon honlapok üzemeltetői, akiket a bíróság tartalomszolgáltatóként aposztrofál. Továbbá biztos pontot jelenthet a kommentek tartalom szerinti vizsgálata, amely kevesebb bizonytalanságot rejt magában, mint az online fogalmak rendezetlen rendszerében történő eligazodás igénye.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata alakította ki azokat az elveket és iránymutatásokat amik segítenek annak eldöntésében, hogy mennyiben tekinthető egy honlap tartalomszolgáltatója szerkesztőnek a kommentek vonatkozásában, illetve mikor tehető felelőssé a felhasználói által írt jogsértő véleményekért. Ekkor az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkében szabályozott szólás szabadsága ütközik a 8. cikkben szabályozott magán- és családi élet tiszteletben tartásához való joggal. A bírósági gyakorlatában a 8. cikk kiterjed a jóhírnév és a becsület védelmére is, amik leggyakrabban merülnek fel a kommenteket érintő ügyekben, „Ugyanakkor nem zárható ki az sem, hogy kommentben olyan bizalmas információ jelenjen meg, amely a magánélethez való jogot sérti”⁵⁵.

Amennyiben a Kúria és az Emberi Jogok Európai Bírósága is az objektív szerkesztői felelősség irányába mutatón foglal állást, úgy csorba esik a véleménynyilvánítás szabadságán. Ennek következményeként a kommentek észrevehetően csökkenni fognak, ami ahhoz vezethet, hogy a közvetlen hozzászólások megszűnnek, ami majd hátrányosan fogja érinti a vélemény nyilvánítás szabadságát.

Irodalomjegyzék

- ÁDÁM Antal: A tömegközlés alkotmányi szabadsága. *Acta Humana*, 1998/30.
- ÁDÁM Antal: *Alkotmányi értékek és alkotmánybíráskodás*. Budapest, Osiris, 1998.
- BALOGH Zsolt: Általános rész. In: SCHANDA Balázs - BALOGH Zsolt: *Alkotmányjog - Alapjogok*. Budapest, Szent István Társulat, 2011.
- *Bartóki-Gönczy Balázs*: A tárhelyszolgáltatók felelőssége a jogsértő tartalmakért - különös tekintettel a francia bíróságok gyakorlatára. *Iustum Aequum Salutare*. 7. évf. 2011/3.
- *Bartóki-Gönczy Balázs*: Az online hírportálok felelőssége a kommentekért az EJEB értelmezésében. A Delfi A.S. v Észtország ügyben hozott ítélet margójára. <http://goo.gl/xDSyMM>. letöltés ideje 2018. 11.05.
- *Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett*: A médiaszolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalmak szabályozása. In: *Koltay András - Nyakas Levente (Szerk.): Magyar és európai médiajog*, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2015.
- BAYER József: Globalizáció, média, politika. In: BAJOMI-LÁZÁR Péter - BAYER József: *Globalizáció, média, politika*. Budapest, MTA Politikatudományi Intézete, 2005.
- BAYER Judit: *A háló szabadsága*. Budapest, Új Mandátum, 2005.
- BAYER Judit: Személyiségjog-sértések kontra szólásszabadság a neten: eltávolítás vagy válaszadás? *Médiakutató*. 2003/3.

- Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András: A személyiség és védelme az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja, Budapest, 2017.
- GYÓRFI Tamás: Szólásszabadság az Interneten: az analógiák nyomában. *Társadalmi szemle*. 53. évf. 1998/2.
- GYÓRFI Tamás: Szólásszabadság az Interneten: jegyzetek a Reno v. Aclu-ügy margójára. *Jogtudományi Közlöny*. 53. évf. 1998/7.
- - Harris, David - O'Boyle, Michael - Bates, Ed - Buckley, Carla: Law of the European Convention on Human Right 3. kiadás, Oxford University Press, Oxford, 2014; Barendt, Eric: Balancing Freedom of Expression and Privacy: The Jurisprudence of the Strasbourg Court. *Journal of Media Law*, 1, 2009.
- Jogesetek Magyarázata 2016/1-2. - Strasbourgi joggyakorlat 6.III., új jogtár.
- Klein Tamás: A tárhelyszolgáltató „omnipotens” felelőssége mint alkotmányjogi problematika. In: Koltay András - Török Bernát(Szerk.): Sajtószabadság és médiajog a 21 század elején 3., Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2016.
- KOLTAY András: *A szólásszabadság alapvonalai*. Budapest, Századvég, 2009.
- MEZEI Péter: A joghézag kérdése régen és ma. *Jogelméleti szemle*. 2002/2.
- - Michiel Brand: The Internet and Law- An Article Examining the Problems and Questions Concerning the Regulation of Cyberspace. *Tilburg Foreign Law Review*, 2001/3.
- MILL, John Stuart: *A szabadságról*. Kolozsvár, Kriterion, 1983.

- MOLNÁR Péter: Az internetjog alapelve: a hagyományos médiaszabályozás nem alkalmazható, tartalomszabályozás helyett versenyre és hozzáférhetőségre van szükség. *Jel-Kép*. 2002/3.

- MOLNÁR Péter: *Gondolatbátorság*. Budapest, Új Mandátum, 2002.

- MOLNÁR Péter: Internetjog az Egyesült Államokban. *Jel-Kép*. 2001/2.

- NÁDORI Péter: Kommentek a magyar interneten - a polgári jogi gyakorlat. *In medias res*. 2012/2.

- NAGY Dorottya: Az internet és a jog. *Információs társadalom*. 4. évf. 2004/1.

- NAGY Tamás: *Vélemény 2.0 - Közösségi Média Könyv*. Budapest, MEK, 2010.

- PARTI Katalin - Luisa MARIN: Foltvarrással az on-line illegális tartalom ellen: a tartalomblokkolás, a közvetítő szolgáltató felelőssége, és az értesítési-levélteli eljárás. *Infokommunikáció és jog*. 9. évf. 2012/2.

- PINTÉR Róbert: Úton az információs társadalom megismerése felé. In: PINTÉR Róbert (szerk.): *Információs társadalom*. Budapest, Gondolat, 2007.

- POGÁCSÁS Anett: 'Az internet szabadnak született' - az állam szerepe az új platform szabályozásában. In: CSEHI Zoltán - RAFFAI KATALIN: *Állam és magánjog*. Budapest, PPKE JÁK, 2014.

- NAGY Mihály - POLYÁK Gábor - SARKADY Ildikó (szerk.): *Magyarország médiakönyve 2002*. ENAMIKÉ, 2002.

- ROPOLYI László: *Az internet természete*. Budapest, Typotex, 2006.

- SAJÓ András: *A szólásszabadság kézikönyve*. Budapest, Kjk-Kerszöv, 2005.
- SIMON Dávid: Szoftverrel kapcsolatos egyes felelősségi kérdések. *Infokommunikáció és jog*. 2. évf. 2005/7.
- SIMON Éva: Bevezetés az információs társadalom jogi szabályozásába. In: PINTÉR Róbert: *Információs társadalom*. Budapest, Gondolat, 2007.
- SZŰTS Zoltán: *A világháló metaforái*. Budapest, Osiris, 2003.
- VEREBICS János: Az elektronikus gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok jogi alapkérdései az információs társadalomban. In: Zsuffa Ákos (szerk.): *E-kereskedelem*. Budapest, Századvég, 2002.
- Voorhoof, Dirk: Internet and the right of anonymity. In: Surculija, Jelena (ed.): *Proceedings of the Conference Regulating the Internet*. Center for Internet Development, Belgrade, 2010. 163; Linehan, Connor Francis: *Anonymous Speech on the Internet* (kézirat), https://works.bepress.com/conor_linehan/2/.

Jogforrások

- Az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény,
- Az Európai Parlament és Tanács 2000/31/EK irányelve a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól.,
- Case of Autronic AG vs Svájc no.12726/87.,

- Case of Bonnier Audio AB, Earbooks AB, Norstedts Förlagsgrupp AB, Piratförlaget AB, Storyside AB vs. Perfect Communication Sweden AB C 461/10,
- Case of Delfi AS v. Estonia. no.64569/09.
- Case of Kurshid Mustafa és Tarzibachi vs. Sweden no. 23883/06,
- Case of Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt. v. Hungary, no. 22947/13,
- 19/2014. (V.30.) AB határozat,
- az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény,
- A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A büntető eljárásról szóló 2017. évi CX. törvény,
- Kúria Pfv.20217/2012/5. számú ítélete
- BDT2008/1777.
- BDT2017.3644.
- BDT2013.2904.
- BDT2018.3809.
- BDT2013.2941.
- Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.776/2012/5. számú ítélete

Egyéb források:

- A Bizottság közleménye (2009. június 18.) az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: Az internet szabályozása - a következő lépések, COM (2009) 277 végleges, 1.

- Miniszteri Tanács nyilatkozata 2005. május 13-án a miniszteri küldöttek 926. ülésén: Az emberi jogok és jogállam az információs társadalomban.

- VDR Internationale v. Does 1-1017, No.11-2068, District Court of Illinois, 11-2068, 2011. április 29.